

En
Patriarchalst Konges Sidste
Farvel til sine Børn

Forestillet

udi

En Klage = Prædiken

Over

(Høy = salig og Høy = lovlig Hufkommelse)

Kong Friderich
den Femte,

Saaledes,

Com den blev holden udi Hougs Hoved = Kirke
i Bergens Stift

af

Sogne-Præsten sammesteds

Michaël Stub Arentz.

BERGEN, trykt hos Kongl. Maj. privilegeret Bogtrykker, C. Kotheert.

948066022

Imprimatur,

F. ARENTZ.

Til Læseren.

At denne Prædiken er holden just saaledes, som den her findes, og nu overgives til Trykken just saaledes, som den er holden, er en Virkning af den Sønlige Kierlighed til en Fæderlig Konge, som jeg finder hos mig selv, og ønsker maatte findes hos Enhver baade af mine Tilhørere og mine Læsere. Enhver maa derfor domme baade om Talen selv og Talens offentlige Bekjendtgjørelse, ligesom ham selv lyster; Mig er det nok, naar min GUD, min Konge, og min

A 2

Sam-

Sambittighed dommer mit Dømmærke eenfoldigt:
Disse Tre, mine høyeste Dommere, bestyrer
jeg mig til, og andres Domme skiotter jeg ikke, og
har jeg kun disse Tre i alle mine Forretninger
med mig, er jeg roelig, om endskjønt alle andre
være imod mig.

Bliver jeg nu saa lykkelig, at Læseren tillige
fælder samme Dom over mig i denne Sag, nem-
lig at mit Dye har været eenfoldigt, er det saa
meget desbedre, og da har han beviist mig al den
Gunst, jeg af ham enten vilde begiere eller kun-
de fortjene; Thi behager han i det øvrige at cen-
surere min Prædiken, og derefter at fælde enten
en fordeelagtig eller ufordeelagtig Dom, da til-
staaer jeg gierne, at det første kan være ligesaa
meget over, som det sidste kunde i visse Henseen-
der maaskee være efter Fortieneste.

Klover Læserens Dren, eller staaer han, lige-
som hine Athenienser Ap. Giern. 17, 21. alle-
neste efter at høre noget Ryt, da bedrages han;
Thi ligesaa lidet, som jeg besidder noget saadant,
ligesaa ubeqvemt holder jeg det ogsaa, at anbrin-
ge noget deraf i en Prædiken, helst for en Mee-
nighed, der til største Deelen bestaaer af Bønder,
og

---

og skal Apostelens Plan i Cor. 2, 2. forklaret paa en sund og sand Maade, ogsaa altid være min Plan i mine Embeds Taler.

Alt jeg endeel Steder har været noget vidløftigere, end almindelig i en Prædiken bør skee, og maaskee indladt mig i nogle Sandheder at bevise, som ikke uomgiængelig vare fornødne til mine Hoved-Betragtningers Afhandling, holder vel Læserne, ligesaavel som Tilhørerne, mig til Gode ved en saadan besynderlig Venlighed, og har jeg desuden dertil haft for mig og min Nødsnighed saadanne Marsager, hvilke jeg ikke behøver eller bør gjøre offentlig bekiendte, men har dem dog til reede og tilstrækkelige, naar nogen Bedkommende skulde forlange at vide dem.

Angaaende Stilen, da er den vel hist og her en saa flydende, som jeg gierne ønskede, og kan vel derfor ikke heller efterlade sig hos Læserne de levende Indtryk, som ved Prædikantens levende Møst og saa kaldede Gaver ofte kan frembringes hos Tilhørere; Men dog haaber jeg, at den er til Fornødenhed reen og forstaaelig, og jeg ønsker, at Enhver ved at læse maatte fornemme

A 3

noget

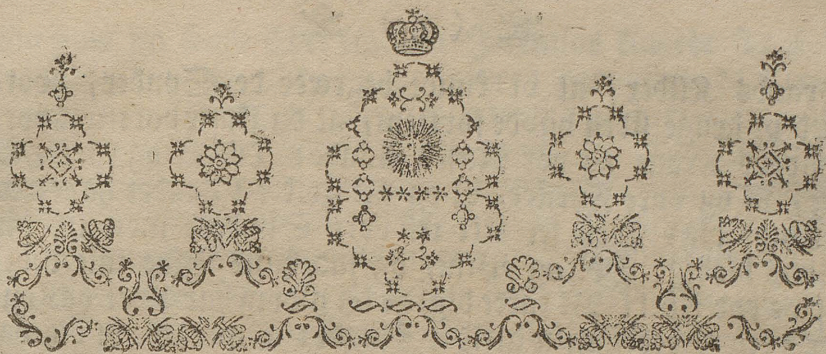
noget af de Sinds-Bevægelser, som jeg selv erfarede ved at holde, og en Deel af mine Elskelige Tilhørere erfarede ved at høre denne Tale:

Flere Grindringer har jeg ikke at gjøre til Cæseren, uden alleneste denne, at han vil foreene sin Bøn med min og mine Tilhøreres Bøn, saa vi alle med een Mund, i een Aand og i Eet Navn, nemlig i det dyre JESU Navn, bede:
Kongen leve! Kongen leve!
Saa skal og den Eene og Tre-Genige GUD selv for JESU Skyld hertil legge sit almægtige og naadige Amen!

Texten.

Texten.

i. Mose Bogs 48 Cap. 21 v.

Israet sagde til Joseph: See! Jeg døer,
og GUD skal være med Eder!

Bøn for Prædiken.

Hellig, Hellig, Hellig er Du HERRE Zebaoth! Du
store Kongernes Konge, for hvilken alle Jordens
Konger maa nedlegge sine Kroner; Vi nedbøye os
i Dag i Støvet for din Naade Throne, at afs-
bede vore Synder og tilbede os din Naade. Sid
vore Hoveder vare Band og vore Dync vare
Graads

Graads Kilder, at vi kunde begræde de Synder, hvor- med vi længe siden havde fortient, at du skulde borttage vort Hoveds Krone og vor Naafes Naade; Thi vi og vore Fa- dre, vi og vore Fyrster, vi og alt Folket i Landet have syn- det mod dig; Men see ikke til vore Synder, men til din Sønns blodige Død og Pine, og lad hans Blod tale bedre for os end Abel! Vi takke dig, at du aldrig har givet os Kon- ger i din Brede, men altid i Naade; Saa takke vi dig og, at du ikke heller har bortkaldet vores Elskelige Kong FRIDERICH den Femte i din Brede, men i din Naade; Din Visdom fandt vi ikke godt at høre vore hiertelige Bøn- ner at give Ham et langt Liv og en graa Haars Krone; Men du vilde dog for Jesu Skyld høre baade Hans og vo- re hiertelige og bestandige Bønner, at naar din Visdom fandt for godt at kalde Hans fra os, da at give Ham en salig Død og en uforgiaengelig Vres Krone, og at give os en vis Salomon, en Gudsfrygtig Josias at sidde paa sin Fa- ders Throne. Vær nu O Israels Gud! saaledes med vor Joseph og med os, og hielp baade Ham og os saaledes at vandre for dit Ansigt alle vore Udlændigheds Aars Dage, at vi kan finde vores Høy-Salige Israel igien hisset i det rette Bethel, hvor baade vi og vore Konger kan sunge dig et evigt: Hellig, Hellig, Hellig er Du Herre Zebaoth! Vor Fader o. s. v.

Indgang:

Wil eders Andagt spørge mig i Dag ligesom Kong Artaxerxes spurgte Nchemias: Hvorfor seer du Ude ud, og dit Hjerter er ikke vel tilfreds? Neh. 2, 2. Da

Da maa jeg svare Eder ligesom Jeremias klagede for Folket: *See! os mi, thi vi have syndet; vort Hoveds Krone er affalden; derfor er vort Hierte svagt, derfor ere vore Dyne formørkede.* Jer. Feg. B. 5, 16. 17. Kan Fødderne staae oprejste, naar Hovedet er faldet? Kan Børnene glæde sig, naar Faderen er død? Maa ikke Bryllups Gildet sørge, naar Brudgommen er bort? Kunde Israel fryde sig paa den Tid, Herligheden var flyttet fra Israel? 1. Sam. 4, 22. Men i sør maa nok mine Dyne i Dag være mørke, og mit Hierte i Dag være svagt: Jeg som ey allene skal bivaane, men og selv holde i Dag en Forretning, som blandt alle mine Embeds Forretninger er mig den føleligste og veemodigste; En Forretning, som blandt alle mine Embeds Forretninger var den eeneste, jeg fra min første Embeds Dag daglig ønskede mig frie for af Herren; En Forretning, og det i mine første Embeds Aar, som jeg bad og ventede at undgaae i alle mine Embeds Aar, om disse end skulde blive flere, end jeg baade beder og venter. Hvor maa det ikke blandt alle være mig den føleligste Forretning, at holde Klage-Tale over Den, som jeg næst GUD allermest har at takke for, at jeg i min Uværdighed er bleven agtet værdig til at holde nogen Embeds Forretning iblandt Eder; Jeg paamindes derfor endog i denne Henseende i Dag at gjøre et offentligt Tak-Offer, at bøye knæ for GUD og velsigne Hans Salvedes Stov, som i Naade vilde ansee sin Tiener og Tienerindes Søn.

Jaa! Mine Venner, det er en Forretning, som nødsager mig i Dag at gjøre samme Undskyldning til Eder,
 B som

som Moses fordam til Herren: Jeg har hidtil Dags ikke været en betalende Mand 2 Mos. B. 4, 10. Men har jeg hidtil Dags ikke været en betalende Mand, hvor meget mindre i Dag, da Hiertet, af hvis Fylde Munden skal tale (Math. 12, 34.) er tilluft med Sorg, og Talen er blandet med Graad? Jeg vil derfor ikke selv tale i Dag, men jeg vil lade andre tale ved mig og i min Sted; og ligesom jeg desimellem altid vil være Eders Mund til Guld, og Glds Mund til Eder, saa vil jeg og i Dag tillige være Eders Mund til Kongen og Kongens Mund til Eder. jeg meener: Jeg vil intet tale til og om Bores Høy-Salige Konge/ uden just det, som J og enhver retskaffen Underjaat til sidste Afsked bør tale til Ham, og om Ham, og jeg vil intet tale til eller for Eder, uden just det, som Bores Høy-Salige Konge har talet baade til Eder og for Eder til sidste Afsked. Ligesom Aron var Moses Mund til Folket (2 Mos. B. 4, 16.) saa skal jeg i Dag være Kongens Mund til Eder, det er: Kongen selv har lagt og skal lægge mig de Ord i Munden, som jeg i Dag skal tale til Eder; Men da jeg vist formoder, at enhver blandt Landets fromme Børn vil gierne ey allene høre sidste tierlige Afsked fra Landets fromme Fader, men og gierne tage sidste tierlige Afsked med Landets fromme Fader, ey allene gierne høre sidste Far Vel fra Kongen, men og gierne sige sidste skyldige Far Vel til Kongen; Saa skal og jeg i Dag være Eders Mund til Kongen, det er: J skal selv med Eders Hierters-Sutte og maastee med Eders Dynes Taarer lægge mig de Ord i Munden, som jeg i Dag skal tale for Eder til Kongen.

Heraf marker Eders Andagt Dhemærket, hvorfor
 I ere i Dag opgangne i dette hellige Huus, og hvorfor
 jeg er i Dag opgangen paa dette hellige Sted: Vi ere ikke
 opgangne til Zions-Bjerg og forsamlede i Herrens Hel-
 ligdom for at høre og holde en forsængelig Lov-Tale
 over Vores Høy-Salige Kong FRIDERICH den Fem-
 te; men Vi ere forsamlede i sær for at høre og holde en
 hiertelig Afsteeds Tale med Vores Høystelskelige Kong
 FRIDERICH den Femte.

I siger Jeg: Vi ere ikke forsamlede for at høre
 og holde en Lov-Tale over Høy-Salig Kong FRIDERICH
 den Femte. Næh! thi endskjønt Han vist nok i mange Hen-
 seender med saa stor Ret, som nogen Konge i Verden, forrien-
 te vores Lov-Taler, og trods nogen kan fremvise mig det
 Konge-Register enten af den verdslige eller af den hellige
 Historie, paa hvilket Han ikke skulde finde Sted blandt de
 Gode og Ypperste? Lad de verdslige Scribentere anprise
 os en fredstiftende Augustus, en elskelig Vespasianus, en
 retfærdig Trajanus; Lad de hellige Scribentere anvise os
 en Raadefuld David og en vis Salomon, som byggede
 Herrens Huus; mon ikke nogle af disse Himmel-skænke-
 de Dyder fandtes i lige høy Grad, men deres Sjæl i ulige
 mindre Grad hos Vores Høy-Salige Kong FRIDERICH
 den Femte? Men endskjønt dette er i sig selv unægteligt,
 ere der dog mange Aarsager, som gjøre, at vores Tale i
 Dag ikke skal blive en Lov-Tale, meget mindre en forsæn-
 gelig Lov-Tale: Stedet er ikke passeligt nok dertil; Tiden
 er ikke tilstrekkelig nok dertil, og min Tunge er ikke velstæn-
 dende nok dertil. Det vilde visuden være gandske unødven-
 digt;

digt; Thi er det saa, at Gierningen skal rrise Manden,
 saa kan Vores Høy = Salige Konge aldrig faae bedre
 Lov = Tale, end den, Hans Gierninger kan give Ham.
 Den Slags Lov = Tale er den allerfandeste og unagtetigste;
 Thi al anden Slags Lov = Tale, hvor sand den og kande
 være, bliver ofte anset kun for en Hytte = Tale; Den Slags
 Lov = Tale er ogsaa den bestandigste, Ja evig; Thi naar
 alle lov = talende Tunger ere forraadnede i Muld, naar alle
 lov = talende Skrifter ere fortarede af Mol, naar alle lov =
 talende Marmor = Steene ere opløste til Støv, da varer
 Gierningernes Lov = Tale ved lige ind i Evigheden; Thi
 Salige ere de, som døe i Herren, deres Gierninger føl =
 ge med Dem, siger Anden Selv i Aabenb. 14, 13.

Ja saavel Hans Høy = Salige Majestæt som
 vores nu regierende Allernaadigste Konge, har ligesom
 Selv forbudet os at gjøre vores Tale i denne Anledning
 til en Lov = Tale; ved den Allernaadigst foreskrevne Text,
 som handler om intet mindre end Kongelig Høyhed, verd =
 lig Værd, eller menniskelig Roes; Saa Hans Maje =
 stæt har derved vist Pauli Sind og Tænkemaade, naar
 han skriver: Dersom jeg endog vilde roese mig af min Magt,
 blev jeg vel ikke beskammeret; Men jeg vil dog ikke roese
 mig, thi hvo sig roeser, roese sig i Herren! 2 Cor. 10,
 8. 9. 17. Har da Hans Majestæt i Livet ligesom David
 ikke elsket at sidde i de Forsængeliges Forsamling Ps. 26,
 4. har Han i Døden bekiendt sig ligesom Abraham at
 være Støv og Aske i Mos. B. 18, 27. eller som Elias
 at være lige Bilknaar undergiben med Os Jac. 5, 17. hvor =
 for skulde Vi da efter Døden ville beseere Ham med unyt =
 tig

tig Roes? Vi maatte da vente os baade af Ham og af Hans ligesindede Chron=folger den samme Vebreydelse, som Paulus og Barnabas gave de ystrenser, da de vilde bevise dem en forsængelig Vre og ophøye dem over Mennesker til Guder: I Mand! hvi giøre I dette? Vi ere ogsaa Mennesker ligesom I. Ap. Giern. 14, 15. Ja hvad kunde vel al vores Lov og Vres Bevistning komme op imod den Vre, som Kongernes Guld og Gudernes Konge (Ps. 95, 3.) Selv har bevist Ham ved ligesom at decie sin egen Vre, Vres Bestillinger og Vres Navne med Ham, da Han ophøiede Ham paa Thronen over mange, men under ingen, uden Sig Selv; da Han kom Ham tilførn med Velsignelser af det Gode og satte en Krone paa Hans Hoved af fint Guld Ps. 21, 4. da Han udvalgte Ham frem for al Hans Slegt til at være en Fyrste over sit Folk 2 Sam. B. 6, 21. da Han kaldte Ham blandt den Høyestes Børn en Guld paa Jorden Ps. 82, 6. og da Han nu har givet Ham en usorgiangelig Vres Krone, og har gjort Ham til en Præs og en Konge for sit Ansigt i al Evighed. Aabenb. 1, 6.

II) Men ligesom Vi ikke ere forsamlede i Dag for at høre og holde en unødvendig Lov= Tale; Saa ere vi ikke heller forsamlede alleneffe for at høre og holde en smertelig Sørge= Tale over vores Leyst= Savnelige Kong FRIDERICH den Femte. Vel har vi Aarsag nok til at sørge; Vel maa det hede om gandske Dannemark og Norge i Dag, ligesom fordim om Juda og Jerusalem paa Kong Josias Begravelses Dag: Han døde og blev begravet i sine Fædres Graver, og gandske Juda og Jerusalem sørgede

sørge for Josias 2 Kronik. B. 35, 24. Vel kunde ingen
 fortænke mig, om jeg vilde giøre i Dag, ligesom vi videre
 sammesteds læse, at Jeremias gjorde paa den Dag: og
 Jeremias klagede en klagelig Sang over Josias, ilige-
 maade talde alle Sangere i deres klagelige Sange om
 Josias indtil denne Dag v. 25. Skulde ikke de kiere Søstre
 baade Zion og Staten, baade Kirken og Republikven
 have Marsag nok at sørge i Dag, da den Eene maa sige om
 sin fromme Foster-Fader, og den anden maa sige om sin from-
 me Lands Fader, ligesom Kong Antiochus skrev til Lysias
 om sin Fader: Vor Fader er henseet blandt Guderne
 2 Mac. 11, 23. Ja baade Vores Zion og vores Land har
 i Vores Hoy-Salige Konges Død fristet samme Sorg,
 som Herren, Kiønt i anden henseende, truede sit Folk
 med hos Proph. Amos: Jeg vil lade Soelen gaae ned
 om Middagen, og lade Landet blive mørkt om lys Dag
 E. 8, 9. hvilke Ord ere meget passelige i dette Tilfælde;
 Thi var Han ikke en Soel i sin Ophøvelse paa Thronen
 over Jorden og over os, som hve paa Jorden? Var Han
 ikke en Soel i den Glands, som lyst fra Hans Kongelige
 Krone? Var Han ikke en Soel i de Mildheds Straa-
 ler, Han nedkastede ey allene til de nærmeste omkring Thro-
 nen, men og til de længst borte fra Thronen? Var han ik-
 ke en Soel i den Kiærligheds Barmte, hvoraf Hans Hier-
 te blussede til at befordre alle sine Undersaatteres Vel og
 oplive Landets Fremvert? Var Han ikke en Soel i at
 handthave Kirkens klare Lys uforfalsket og fordrive vrang
 Kardoms Mærke og Skinhelligheds Taage? Var Han ikke
 en Soel i at opelske de gode Planteser, som baade Hans
 himmelste og Hans jordiske Fader havde plantet? Var
 Han

Han ikke en Soel i at forbrænde de Uretfærdiges Blomster med sin Retfærdigheds Straaler, ligesom Salomon skriver: En Konge, som sidder paa Dom-Stoelen, at spreder alle onde med sine Dyne. Ordsp. 20, 8. Var Han ikke en Soel i at varme, føde og læge Syge, Enker og Sædeløse? Var Han ikke en Soel i at adspredde Krigens mørke Torden-Skyer, og lyse Fred over sit Land, da Sienden tænkte paa Usfred?

Men! har ikke HErren ladet denne Soel gaae ned just om Middagen, jeg meener: i Hans blomstrende Alders Middag, da Han allerede havde langt overstieget Ungdommens Morgenrøde, men tillige endnu var langt fra Alderdommens Tusmørke? og har da ikke HErren derved ladet Landet blive mørkt om lys Dag, og forandret vores klareste Middag til mørkeste Midnat? Saa at der endog ved den fiette Time blev et Mørke over vor gandske Jord. Og har ikke HErren herudi giort, ligesom Han end videre ved samme Prophet og i samme Cap. taler: Jeg vil ombende Eders Høytider til Sorg, og alle Eders Sange til Klagemaal, Jeg vil give hvert Hoved Sorg, som over en Feneste, og det sidste deraf skal være som en bitter Dag. v. 10. Hvor blev ikke i sær Norges Høytid ombendt til Sorg, og i sær Vore Sange ombendte til Klagemaal, da Vor Frederige FRIDERICH døde just Natten efter den 13de Januarii, just Natten efter vor store Freds Høytid og Glædeslags Dag, paa hvilken vi havde sunget Fredens Guld Fryde-Sange for vores lykkelige Fred. Vlev da ikke det sidste af den Dag for os som en bitter Dag? At jeg ikke skal tale om, at vores
 Hey

Høy-Salige Konges smertelige Eygdom, salige Død, og dybsørgende Rigbegagnelse er just truffet ind paa de Lis der af Aaret, da Vore fiesse Høytider indfaldte. Men maa vi nu ikke i Betragtning af alt dette spørge med Prospheten end videre sammesteds i det 8de v. Skulde Landet ikke have for derte, og hver, som boer derudi, sørge? Amos 8.

Men alt dette u-agtet, skal dog ikke vores Hoved-Sag i Dag være at holde nogen smertelig Sørge-Tale, hvormed hverken Guld, Kongen eller os selv kunde ssee nogen synderlig Tjeneste. Enhver Christelig og eftertænkksom Undersaar har vel fundet sit Hjerre saaret nok hos sig selv, om ikke Saaret offentlig igien skulde oprippes; men det er aldrig en Christens, meget mindre en Christi Tjeneres Pligt, at lægge Byrde til Byrde, men heller, om mueligt, at lette Byrden og læge Saaret. Apostelen formaner os ikke, at tale hverandre til med Sorg og Klage, med Graad og Hylen, men vel med Psalmer og Lov-Sange, at sunge og lege for Herren Evh. 5, 19. Han skriver ingen Sted: bedrøver hverandre; men Han skriver et Sted: trestøt hverandre med disse Ord i 1 Thes. 4, 18.

Di kunde og lettelig udi en saadan Sørge-Tale, naar Sindss Bevægelse bleve oprørte, staae færdige for at fornærme den Guld, som har tilsendt os Sorgen; den Guld, af hvis Mund udkommer baade det Sure og det Gode, baade det Onde og det Gode Jer. Begræd. 3, 38. Den Guld, som døder og gjør levende, som taarer og læger 5 Mose B. 32, 39. Den Guld, hvis Tanker ere meget dybe Ps. 92, 6. Hvis Domme ere urandsjægelige, hvis Beyer

Øyene ere usporlige, og hvo iblandt os haver kiendt **H**Errens
 Siad Rom. 11, 33. Vi kunde lettelig, siger jeg, for-
 nærme den **G**uld, som, efter **N**ebuchadnezars Bekiendelse,
 gjør med Himlens Hær og Jordens Indbyggere efter sit
 Velbehag, og der er ingen, som kan forhindre Hans Haand,
 og sige til Ham: hvad gjør Du? Dan. 4, 35. Hvilket
 Spørsmaal til **G**uld: hvad gjør Du? vilde være saa
 meget mere fornærmeligt og formasteligt af os, som **G**uld
 just i denne Sag har bevist paa os, at Han midt i sin
 Brede tænker paa Raade, og midt i sin Fortørnelse
 kommer ihu at være barmhiertig Habac. 3, Cap. 2. v.
 Thi i det samme Øyeblik Han gjorde os Emerte, forbandt
 Han os, og i det samme Han saarede os, lagede Hans
 Hænder os Job. 5, 18. I det samme Øyeblik vi bleve
 nedslagne af den Torden-Røst: Kongen er døed; i samme
 Øyeblik bleve vi ogsaa oprejste igien af det Fryde-Strig:
 Kongen lever, længe leve Kong **C**HRI**S**TIAN den Sy-
 vende! **G**uld gav os Søn i Faders Sted, Mand i Mand's
 Sted, og opfyldte Forjættelsen til Davids Konge-Stam-
 me paa vor Konge Stamme: Der skal ikke fattes David
 en Mand, som skal sidde paa hans Throne Jer. 33, 17.
 Saa at i samme Øyeblik vor Middags Soel gik ned,
 saae vi vor Morgen-Soel frembryde i fuld Kraft, og
 vor mørkeste Aften omvendi til klareste Morgen: Thi **S**a-
 lomon sad paa **H**Errens Throne til at være Konge i sin
 Faders Davids Sted i Krøn. B. 29, 23. **G**uld derfor,
 som siger om sig Selv: Jeg er den, som danner Lyset og
 skaber Mørket Jes. 45, 7. lod det gaar til paa Døres
 Høy-Salige Konges sidste Dag, ligesom paa Skabellens
 første Dag: der blev Aften og der blev Morgen den første
 Dag i Mos. B. 1. Naar vi altsaa undtogs den hiet-
 telige

telige Følelse og smertelige Empfindelighed, som naturlig
 viis fornaarsages ved Skilsmiffen mellem en god Fader og
 gode Børn, mellem en god Konge og gode Underaatter, /
 har vi ingen Naarsag i Dag at oprippe vor Sorg ved en
 Sorge = Tale; Thi vores største Tab fik i samme Øyeblik
 den største Erstatning; Men skulde vi klage, da maatte
 det ikke være saa meget over Vor Høy Salige Konges
 Død, mindre over Gud, som bortkaldede Ham / som det
 meget mere maatte være over os selv og vore egne Synder,
 hvilke opirrede Herren til at skule sit Ansigt for os et
 Øyeblik, det lidet Dreden varede Et. 54, 8. og til at ud-
 række sin Haand for at borttage vort Hoveds Krone. Her
 kan vi billigen baade spørge og svare med Propheten: Hvor-
 for murrer et Menneſte, som lever? Enhver murre for sine
 Synder Jer. Begræd. 31, 39. og skulde vi i Dag alleneſte
 holde en smertelig Sorge = Tale, da maatte vores Klage = Text
 og Klage = Sang ikke være anden, end den Jeremias førte:
 Bort Hoveds Krone er salden; Thi vee os! vi have synd-
 et Jer. Begr. B. 5, 16. og mærkeligt er det, at dette kla-
 gemaal førte Propheten over en ond Konge, den ugudelige Ze-
 dechias, visende derved, at endog en ond Konge er dog bedre
 end ingen Konge, og at endog en ond Konges Bortrykkelse
 er at ansee som en Synde = Straf over Landet; hvor meget
 mere da, naar det skulde føres over en god Konge, ja en
 Kjægod Landets Fader?

Vores Bedrøvelse i Dag bør visselig derfor endog
 i dette Tilfælde være, som Ap. Paulus lærer 2 Cor. 7, 10.
 en Bedrøvelse efter Gud, som gjør Omvendelse, eller som
 Propheten Hoseas lærer: en Bedrøvelse, der driver os
 at

at ombende os til HErren, som haver sønderrevet og skal læge os, som haver slaget og skal forbinde os Hos. 6, 1. Saa at, har HErren i denne Sag just beviist paa os, hvad der siges om Ham hos Jeremiam: Dersom Han bedrøver, da skal Han forbarme sig efter sin store Mistundhed Jer. Begræd. 3, 32. eller hvad Han siger om sig selv hos Esaiam: Jeg slog dig i min Brede, men jeg forbarmer mig over dig i min Naade Cap. 60, 10. Saa maa vi nu ikke i denne Sag bevise os igien mod HErren, ligesom hine, der klages over: Du slog dem, men de sølede ingen Smerte deraf, de vægrede sig at annamme Ligt, de vægrede sig at vende om Jer. 5, 3.

Men det er ikke Guld allene, som ved sin uendelige Naades Bevistning har ligesom forbudet os at holde nogen anden Slags Sorges-Tale i Dag; Men endogsaa Dorens Høy-Salige Konges sidste Afskeds Ord har ligesom forbudet os det: Jeg meener den i denne Anledning Allernaadigst anordnede Text, som i alle Henseender er langt mere trøstefuld end forrignsfuld; Han viser os vel i disse Afskeds Ord, dog ligesom paa en skjult Naades Aarsag til Sorgen: see! Jeg døer. Men Han byder os ikke at sørge; Tvertimod, Han viser os ey allene Kilden til Trøsten, men og giver os Trøsten, forsikrer os om Trøsten, og ligesom indser i vore Hjerter Trøst af Kilden: GULD skal være med Eder! Vor døende Konge har herudi ligesom vildet efterfølge sin døende Frelfers Exempel Luc. 23, 28. og sige: Græder ikke over mig; Men vil I græde, da græder over Eder selv; Dog, græder ikke engang over Eder selv; Thi GULD skal være med Eder! Desuden hvorken kunde vi, ey heller burde vi

vilde med al vor Graad og Sorg kiobe vor Himmel-Salige Konge tilbage igien fra det Himmelfste evige Rige, hvor Han nu staaer som en Konge for Gud, til dette Jordiske Rige at staae som en Konge over os.

III) Men, mine Venner! ere vi da ikke forsamlede i Dag for at høre og holde en unødvendig Lov-Tale, en heller for at høre og holde en smertelig Sørge-Tale; I hvad Værende og Forretning ere vi da forsamlede? Jo, jeg meener, vi bør gjøre i Dag just det samme, og intet mere, og intet mindre, og intet andet, end det en Elskelig Fader og Kierlige Børn vilde gjøre, naar de skulde skilles ad; Og hvad er vel det sidste, som de, der inderlig elske hverandre, pleyer at gjøre? De tage Far Vel og de bede Far Vel. Naar Laban skal skilles fra sine Børn, skrives der: Laban kyste sine Søner og sine Døttre, og velsignede dem i Mos. B. 31, 55. Naar David og Jonathan skal forlade hverandre, læse vi, at den Eene kyste den Anden og sagde: Gak i Fred i Sam. 20, 41, 42. Ja, at jeg skal give Eder et Exempel over alle Exempler, et Exempel af Ham, som i alle Ting, saa og i dette, har efterladt os et Exempel at følge hans Godspor, jeg meener vor Himmelfarende Frelser, om hvilken der staaer, at da Han paa en tvungelig Maade skulde skilles fra sine Kiere Disciple, opløstede Han sine Hænder og velsignede dem, og det skeede, der Han velsignede dem, skiltes Han fra dem og foer op til Himmelen, og de tilbade Ham Luc. 24, 50. seqv. Er det ikke ligeledes, at Vores Himmeltagne Konge i vores Text i Dag skilles fra os? Han velsigner os i sin Føds Stund: see! Jeg døer, og Gud skal vare med Eder.

Jeg tænker derfor, at det passer sig allerbest baade paa vores Aldoerde Konge og paa os igittelevende Under-
 saattere, og at vi kommer baade Kongens Sind og Textens
 Sind allernærmest, naar Hored-Dyemærket af vores For-
 samling i Dag er, at høre og holde en hiertelig Afskeds
 Tale. Vi vil høre Kongens sidste hiertelige Far Vel til
 os; Og vi vil sige vores sidste hiertelige Far Vel til Kon-
 gen. Dette er noget, som baade kan gaae til Hiertet, og
 gaaer fra Hiertet, og enhver Tale, som ikke kommer af den
 Kilde, og ikke trænger igiennem til det Maal, er kun til liden
 Nytte. Hiertet er det og, som det i denne Sag paa begge Si-
 der, baade paa Kongens Side og vores Side, mest kommer
 an paa: Den store Kongernes Konge har Bæmmelse til mundt-
 lig Orde og Læbernes Lov, naar Hiertet er borte Es. 29/
 13. Den selvstændige Binsdom eller den væjeste blandt For-
 dens Konger paa hans Begne, fordrer Intet uden Hiertet:
 Min Son! giv mig dit Hierte Ordspr. 23, 26. Ligeledes
 en vis Cenevelds Konge, som paa en bewunderlig Maade
 frem for alle andre bærer den Hovestets Billede, begiærer
 intet heller og intet Andet hos sine Arve-Undersaatte-
 re, end Hiertet. Jeg siger: Han begiærer intet heller;
 Thi Han maa eye saa meget af deres Land, Guds og Rig-
 dom, som Han eye vil, saa eyer Han dog kun saare lidt,
 naar Han ikke eyer deres Hiertes, og Han maa herste
 saa uindskrænket over deres Legemer, som Han herste vil,
 saa har Han dog kun et halvt Herredomme, dersom Han
 ikke tillige herster over deres Hiertes. Men ligesom Han
 begiærer intet heller, saa begiærer Han ikke heller noget
 Andet, end Hiertet; Thi alt Andet hos sine Undersaat-
 tere, under hvad Navn det nævnes kan, er Han Selv-
 Eyer

Eyer af og Herre over, det behøver Han ikke at begiære, det har Han Magt til at tage, om Ham lyst, og fuldkommen Nødt dertil, saasnart og saavidt som Fornødenheden udfordrer det. Hiertet er det Geneste, som en Enevolds Konge kan begiære hos sine Undersaatter, Hiertet er og det Geneste, som en Enevolds Konges Undersaatter kan give sin Konge; Alt andet har Han tilforn, alt andet har Guld givet Ham, derfor kan ikke de give Ham det: De kan ikke give Ham deres Personer; Ney! de ere alle i Hans Haand som en Bold, som Han efter Godtbefindende kan trilde, hvor Ham lyst, snart her, snart der, snart op, snart ned, snart i det Høye, snart i det Dybe, og naar han siger til den Ene: ga! saa maa han gaae, til den Anden: kom! saa maa han komme, til den Tredie: gjør det! saa maa han gjøre det Math. 8, 9. De kan ikke give Ham deres Liv og Blod; Ney! thi endogsaa dette staaer tilforn i Hans Haand. Det var noget, som Gibrontierne fordum uden Modsigelse tilstode Josua, sigende: See nu ere Vi i Din Haand; Som det er godt for Dine Øyne at gjøre os, det gjør Jos. 9, 25. De kan ikke give Ham deres Guld og Gods, Mark og Jæ, Skat og Penger; Ney! thi det er Altsammen Hans, og naar Han fordrer noget deraf, da fordrer Han kun sit eget Laan tilbage, og at Han ikke tager det Alt, det er kun at bruge sin Magt paa en viis og retfærdig Maade.

Sandheds Mund har selv sagt: giber Kejseren det, Kejserens er Math. 22, 21. men er det Hans, da kan det ikke gives Ham, men vel efter Fordring overleveres til Ham, da Ordet i Grund-Sproget ikke egentlig betegner
en

en Gabe, men en Overleverelse. Ja Gud har selv, da hans Folk begjærede en Konge, vidløstlig beskrevet en Konges Ret, som Eders Andagt selv kan læse i Sam. 8. 11-18. Saa at enhver Underlaat maa gjøre samme Tilstaaelse, som hine til Nabuchodonozor: See! Vi ere dine Tienere, og ligge her for dig, handle med os som dig godt synes; See! vore Gaarde og al vor Sted, og al Kornmark og Faare-Hiorde og Fæ-Hiorde ligge der for dit Ansigt; See! baade vore Steder og de, som boe i dem, ere dine Tienere; Hand- le som dig velbehager. Judit. 3, 2-5. Alt dette har en Enevoolds Konge Magt at skalte og valte med efter eget Lykke, uden at gjøre nogen enten i Himmelen eller paa Jorden, den Eeneste Gud undtagen, Regnskab derfor, og uden at nogen, hvor haardt det end kunde synes, enten tør eller bør sige til Ham: hvad gjør Du? Præd. B. 8, 4. Dog tilstaaer jeg, at en viis og god Konge, i at udøve sin Magt, aldrig gaaer uden for de Grændser, som Ret og Billighed foreskriver. Ere og Lydighed kan de ikke give Ham; Thi den første har Gud selv lagt paa Ham i saa høy Grad, at næst Guds egen Ere, kan ingen Ere tænkes større, end den vi skyld Kongen. Og den anden, nemlig Lydighed, ere vi Ham tilforn pligtige, ey allene for Magtens skyld, som Prædikeren taler paa det anførte Sted: Hvor Kon- gens Ordet, der er Magt; Wien og, som Paulus taler Rom. 13, 5. for Samvittighedens skyld og for Guds Doms skyld; Thi hvo, som sætter sig imod Øvrigheden, imods- taaer Guds Forordning, og de, som imodstaae, skal faae Dom over sig selv v. 2. Saa at retskafne Undersaatte re affige selv den Dom over de Ulydige, som vi finde i Eser. 7. hver den, som ikke gjør efter Kongens Lov,
lad

lad strax Dommen udføres over Ham derfor, enten til Døden, eller til Landsflygtighed, eller til Straf paa Gods, eller til Fængsel. v. 26.

Men hvad er da tilbage, som Arbe-Undersaattere kan give en Enevolds Konge? Intet, uden deres Hjerter. Og ligesom Hiertet er det Gæsteste, de kan give Ham; Saa er og Hiertet det Fornøieste, Han kan give dem; Om Undersaattere havde stor jordiff Lyksalighed, men eyede ikke Kongens Hjerter, da stod deres Lyksalighed kun paa svage Fødder; Og derimod, naar en Undersaat besidder Kongens Hjerter, besidder Han det ypperste Gode i Livet; Thi Kongens Brede er Dødens Bud, men Kongens Venlighed er Livet, og Hans Bevaagenhed som en Sky med sildig Regn Ordsp. 16, 14. 15. I dette, nemlig Hjerterne, er noget, som en god Konge og gode Undersaattere kan verle med hinanden, ey allene i Livet, ey allene i Døden, men og efter Døden, i Evigheden; Naar en Konge ikke længer kan blive ved at skænke sine Undersaattere Høyhed og Ære, Bred og Velstand, Fred og Roelighed, saa kan Han dog blive ved at skænke dem sit Hjerter, det er: elske dem; Og naar Undersaattere ikke længer kan blive ved at opofre til sin Konge Liv og Blod, Gods og Ære, Skat og Sold, kan de dog endnu opofre Ham sine Hjerter, det er: elske Ham. Derfor sætter Paulus Kierlighed som større end alle andre Ting; Thi naar hine ophøre, bliver denne ved og aflader aldrig 1 Cor. 13, 8. seqv.

Men er det da Hjerterne, som en god Konge og gode Undersaattere altid søger hos hverandre, og altid skænker

ker hvoerandre, hvad andet end Hjerterne skulde de da fornemmelig ville lægge for Dagen i den sidste Afsked og Stilsnusse med hvoerandre? og hvilken Tale skulde da i Dag bedre passe sig, end just en hiertelig Afskeds-Tale? Jeg maatte tale saa lærd, som jeg vilde, saa sødt, som jeg vilde, saa sørgelig, som jeg vilde, saa veltalende, som jeg vilde, ja jeg maatte, som Paulus skriver, tale med Engles-Tungemaal, om jeg kunde; Saa dog, dersom ikke Tungen talde af Hjerrets Fylde, dersom ikke Talem gik fra Hjerret og til Hjerret, og dersom Hjerret ikke havde Kierlighed, blev jeg dog kun i alt dette en lydende Malm eller en klingende Bælte i Cor. 13, 1. Derimod, naar baade Kongens Hjerter og vore Hjerter tale i Dag, saa tør vi trodse alle de veltalende Tertuller, som i Dag fremkomme med prægtige Ord og menneskelig Viisdom, og da bliver vores Tale, u-agtet al min U-Veltalenhed, veltalende nok. Vi vil derfor i Dag høre og holde en hiertelig Afskeds-Tale: Vi vil høre Kongens hiertelige Far-Vel til os; Vi vil sige vores hiertelige Far-Vel til Kongen. Det første skal være Hoved-Indholden af vor Tale, det andet skal være en kort Beslutning paa vor Tale.

Vi vil da først og fornemmelig tale over Kongens sidste Afsked og hiertelige Far-Vel til os, saa vil vi dertil laane Ord af Kongens egen Mund i den dyrebare og meget udsegte Text: See! Jeg døer, og GUD skal være med eder! Vi laane Ordene af vor døende Konges Mund, han har igien laant dem af en døende Patriarches Mund, naar Moses fortæller i Mos. B. 48, 21. Da Israel sagde til Joseph: See jeg døer, og GUD skal

D

vare

være med Eder! Den, som talede disse Ord, var Israel, saaledes kaldet af GUD selv i Mos. B. 32, 28. eller som han strax efter Fødselen blev kaldet af sin Fader i Mos. B. 25, 26. Jacob. Han var en Patriarch, det er: En Fader og tillige Herre eller Konge over al sin Slægt. De, som Patriarchen talede disse Ord til, vare egentlig hans allerhypperste Søn Joseph og hans Børn, men han har og i disse sine Ord tillige sigtet paa Josephs Brødre, og alle Israels Børn, hvilke indbefattes under det Ord: Eder. Ordene, som han talede, vare deels sørgelige, nemlig i Henseende til den forestaaende Skilsmisse: See! Jeg døer; Deels trøstelige, nemlig i Henseende til den store Erstatning for Skilsmissen: GUD skal være med Eder! Ordene talede Han og just til sidste Afsked med sine Børn; thi da Han havde talet først disse Ord i Hensigt til alle sine Børn i Almindelighed, og siden noget til enhver af dem i Særdeleshed, fortæller Moses umiddelbar derpaa: Da Jacob havde gjort Ende paa at byde sine Børn dette, tog han sine Fødder til sig paa Sengen, og udgav sin Aand, og blev samlet til sine Folk i Mos. B. 49, 33. Naar alt dette overvejes, nemlig: at Ordene bleve talte af en Patriarch, bleve talte til hans Børn, indeholdte et Sorg-Budskab og et Trøste-Budskab, og bleve talte til sidste Afsked; synes mig, vi har god Andledning af Texten og god Grund i Texten at forestille i Dag til Hoved-Betragtning:

En Patriarchalsk Konges forrigfulde og trøstefulde Afsteed med sine Børn.

Men skal vi ordentlig og fuldstændig afhandle denne Ma-
terie, bliver det fornødent at forklare

I.) Hvad vi forstaae (A) ved en Patriar-
chalsk Konge, og (B) ved Hans Børn.

Siden kan vi gaae videre, og betragte :

II.) Hans Afsteed med Samme (A) som for-
rigfuld og (B) som trøstefuld.

Efter Løfte har vi da først at forklare hvad
vi forstaae ved

(A) En Patriarchalsk Konge.

Naar jeg her taler om en Patriarchalsk Konge, vil
jeg just ikke derved tillægge enhver Patriarch Navn af
Konge i en egentlig Meening, ey heller vil jeg derved tillæg-
ge enhver Konge Navn af Patriarch i en egentlig Meening;
thi da bleve alle Patriarcher Konger, og alle Konger Pa-
triarcher, hvilket ikke kan siges med fuldkommen Rigtighed.
Ikke heller vil jeg just indskrænke Begrebet om en Patri-
archalsk Konge allene til de Konger, som har just samme
Einds-Egenskaber, som fandtes hos Patriarcherne; thi dis-
se kunde være adskillige og forskiellige: See vi hen til Studs-
Egen-

Egenskaberne, da finde vi nogle gode og nogle onde Patriarcher, eller som i een Henseende kunde være gode, i en anden onde; Og ligesledes har det sig og med Kongerne.

Men for des tydeligere at indsee dette og foreene disse tvende Begreber af Patriarch og Konge/da, efterdi vi finde noget hos nogle Patriarcher, som er egentligt for Konger, og noget hos nogle Konger, som er egentligt for Patriarcher, vil vi til des større Lys i Sagen ansee

a) en Patriarch som Konge

b) en Konge som Patriarch

(a) En Patriarch som Konge.

Undersøge vi Betydningen af det Navn Patriarch (jeg taler nu ikke om de selv-gjorte Patriarcher i den forældne Christne Kirke, da nogle visse Biskoper af Forsængelighed og Høymodighed urettelig og uchristelig har anmasset sig dette Navn og Titel; Men jeg taler om de Skriftmæssige og egentlig saa kaldede Patriarcher i det gamle Testaments Huueholdning) undersøge vi da, siger jeg, Betydningen af dette Navn, finde vi strax derudi noget og det Fornemste, hvorudi de kan anses og lignedes med Konger; Thi Navnet, som er sammensat af tvende Ord, hvilke i Grund-Sproget betegne en Fader og et Fyrstendomme, indeholder et dobbelt Begreb, nemlig en allene af Fader, men og af Herre eller Fyrste, saa at Patriarch vil siqe det samme, som en regierende Fader eller en Faderlig Regent; En Pa-
tri

Patriarch var altsaa en Person, som ey allene var den ældste
 og fornemste Huusfader for sine Børn og Huus-Beinde,
 men som tillige vare eeneste og fornemste Herre eller Regent
 over alle sine Børn, Børne-Børn og gandske nærværende
 Slægt med alle deres Underhavende. Anden Herre paa Jor-
 den vidste de ikke af at sige; Hans Villie maatte de adlyde,
 Hans Domme maatte de underkaste sig, og hvor Han gik
 for, maatte de følge efter: Drager Patriarchen Abraham
 ud fra Charan til Canaan, saa tager Han ey allene sin
 Hustru Sara med sig, men og sin Broder-Søn Loth, og
 alle deres Eyendomme og alle de Personer, som de havde
 forskaffet sig i Charan, endog Guds Befaling lydede alle-
 ne til Abraham i Mos. B. 12, 5. Reyser Patriarchen
 Jacob til Egypten at boe der, saa reyser Han ikke allene,
 men og Hans Sønners Søner, og Hans Døtre og Hans
 Sønners Døtre, og al Hans Sæd med Ham i Mos. B.
 46, 7. Ja al den samme Magt til at føre Krig, til at
 give Love, til at falde Dom, ja Magt over Guds, Liv og
 Blod, som tilkommer en retmæssig Arve-Enevolds Konge,
 havde ogsaa de saaegentlig kaldede Patriarcher: Vil Abra-
 ham tilligemed sine Allierede drage ud i Krig mod Kedorlaos-
 mer og Hans Allierede, da maa alt Hans unge Mandskab
 lade sig bevæbne og rove Liv og Blod for at frelse Hans
 Broder-Søn i Mos. B. 14, 14. vil den samme Patri-
 arch efter Guds mundtlige Befaling til Ham indstifte Om-
 kiereffens Lov, finde vi, at alle Mand i Hans Huus,
 baade de hjemmefødte og den fremmedes Børn, uden Mod-
 sigelse underkaste sig samme i Mos. B. 17, 27. Beskyldes
 Thamar Judæ Sonne-Kone for Horerie i sin Ekte-Stand,
 strax har Juda, som Patriarch for sin Familie, Ret at fal-

de Døds Dom over Hende: Fører Hende ud, og Sun-
 Kal brændes i Mos. B. 38, 24.

Denne Kongelige Magt og dette Fyrstelige Navn
 var desuden ikke noget, som Patriarcherne selv egenmægtig
 havde anmasset sig, ey heller noget, som deres Underha-
 vende tillagde dem formedelt en Trældoms Frygts Thi hvor-
 for skulde mange hundrede Personer frygte for en Geneste?
 Men den Patriarchalske Regiering, hvilken er noye overens-
 stemmende med Borens Monarchiske, var den allerførste
 og naturligste Regierings Form, hvilken Gud selv behage-
 de at indstifte, og blandt sit eget Folk i lang Tid at vedli-
 geholde, og som Børn og Børne-Børn med alt deres Huus
 selv godvillig underkastede sig. Og ligesom Gud selv handt-
 havede den Patriarchalske Myndighed, saa har og Gud
 selv i sit Ord legitimeret det Patriarchalske Navn og Bør-
 dighed. E. gr. Ebr. 7, 4. tillægges Abraham denne Tit-
 tel, naar det heder om Melchisedech: Seer, hvor stor denne
 er, som endog Abraham den Patriarch har givet Tiende.
 Udi hvilke Ord Apostelen ey allene tillægger Abraham det
 Patriarchalske Navn, men tillige viser den Patriarchalske
 Høihed, i det Han anfører som noget forunderligt, og
 som et Bevtis paa Melchisedechs Storhed, at Patriarchen
 selv, som hverken i verdslige eller geistlige Sager stod un-
 der nogen, og som selv kunde fordre Tiende af andre, vilde
 dog yde Tiende til Ham, hvilket har været en gandske fri-
 villig Gave, som vi kan see af i Mos. B. 14. Ligeledes til-
 lægger den Hellige Stephan i Ap. Gjern. 7, 8. de tolv
 Jacobs Søner Navn af de tolv Patriarcher, efterdi da
 Familierne saa saare formierede sig, blev enhver Patriarch
 for

for sin Stamme, endskönt de dog alle stode under deres Fader Jacob og Hans Efterfølger i den høyeste Patriarchalske Værdighed Joseph, saa længe disse levede, og jeg tilstaaer vel, at disse tolv Patriarcher ikke i saa fuldkommen Grad, som hine deres Fædre, kan ansees med Konger.

End videre finde vi, at denne Patriarchalske Magt og Værdighed var en allene gandske frie og uindskrænket, var en allene af Gud selv indstiftet og legitimeret, men var tillige, ligesom hos vore Enevolds Konger, Arvelig efter Første-Fødsels Ret, undtagen naar Guds Vilje be-
 hagede een eller anden gang, som med Jacob og Esau, at udvalgte den yngre og forknyde den ældre. Og dette var blandt andet en Hoved-Aarsag, hvorfor Første-Fødsels Retten hos Patriarcherne agtedes saa dyrebar, og hvorfor det antegnes som en stor Last og Vanhellighed af Esau, at Han foragtede Første-Fødselen, og for en rød Suppe, en eeneste Røt Mad, afhændigede sin Første-Fødsels Ret Ebr. 12, 16. i Mos. B. 25, 30. seqv. At den Patriarchalske Værdighed fulgte just med Første-Fødselen, sees og deraf, at det var just den Første-fødte, som skulde arve den Patriarchalske Belsignelse, og derfor lavede Rebecca eller Gud selv det saa, at Jacob kom med List og tog den Belsignelse, som den Første-fødte Esau formeente sig berettiget til i Mos. B. 27, 35. Nu læse vi dog udtrykkelig i det efterfølgende, at Esau og fik en Belsignelse, ja en god Belsignelse af sin døende Fader; Og dog siger Apostelen udtrykkelig i det anførte Ebr. 12, 17. at Han og derefter, der Han vilde arve Belsignelsen, blev forstuet; Hvor der altsaa paa dette sidste Sted ikke kan forstaaes anden Belsignelse, end
 just

just den, som indeholdt Forjættelsen om den Patriarchalske Magt og Værdighed efter Første-Fødsels Retten, nemlig just den Betsignelse, som Patriarchen Isaac lagde paa sin Sen Jacob, naar det heder: Folkene skal tiene Dig, og Folkene skal falde Dig til Fode, vær en Herre over dine Brødre, og din Moders Sønner skal falde Dig til Fode; Hvo, som forbander Dig, være forbandet, og hvo som velsigner Dig, være velsignet 1 Mos. B. 27, 29. hvilke Ord, endstønt de vel tillige have en høyere og længere Hensigt, dog fuldkommelig tillægge en Patriarch, og Patriarchen Jacob i sær, alle det, som er væsentligt udi en Arve-Enevolds Konges Magt, Høyhed, Hellighed og Herlighed.

See vi nu hen, ikke til det Væsentlige, men det Tilfældige, som i vore Tider kan findes hos Kongerne, for Exempel: mange Lande og Folk at herske over, stor og megen Rigdom, stor og mægtig Anseelse hos andre o. s. v. da tilstaaer jeg vel, at de egentlige Patriarcher ikke saa fuldkommelig i disse tilfældige Ting, som i de væsentlige Ting, kan ansees med Konger, hvilket reyses sig meget af Forskiellen paa Verdens Forfatning i de Tider og vore Tider; Thi om vi end vil betragte mange af dem, som virkelig vare og kaldtes Konger i Patriarchernes Tider, da kan de udi disse Henseender dog langt fra ikke lignedes med vore Tiders Konger; Thi da var Levemaaden anderledes, og Kongerigerne flere, men mindre end nu omstunder, men dette ophæver ikke, at de dog vare virkelige Konger; Thi det er ikke Undersaatternes Mængde, ey heller Rigernes Størrelse, ey heller Bragt og Anseelse, som hører til det Væsentlige hos en Konge. Derimod paaftaaer jeg, at
 nogle

nogle Patriarcher nogenlunde endog i saadanne tilfældige Ting efter de Tidens Bessaffenhed kan lignedes og ansees med Konger: Abraham har visselig i sin Tid været magtigere, rigere og i større Anseelse, end mange af dem, som førte Konge-Navn. Han tog ikke i Betænkning at byde fem Konger Spidsen, han angreb dem, han slog dem, han forjagede dem. Vi finde, at han i et Dyeblik kunde bringe i Marken 318 unge Karle, som alle vare fødte i hans eget Huus og just oplærte til Krig, hvilket allerede paa den Tid og de Steder var en anseelig Krigs-Hær; Men heraf kan vi slutte, hvor mange flere Personer af ældre og yngre, af Mand, Qvinder og Børn, afkjøbte og fremmede, og af dem, som ikke vare oplærte til Krig, Abraham desuden maa have havt under sit Herredomme; Thi formodentlig har Han ikke kunde udruste, ey heller ladet oplære alt sit Mandfolk allene til Krigsmænd; Men disse 318 unge Karle ere kun at ansee ligesom Kiernen af Abrahams unge Mandskab, og ligesom Hans staaende og bedst øvede Huus-Tropper, paa hvilke Han helst kunde forlade sig, efterdi de alle vare fødte i Hans eget Huus, og ikke hvervede for Penge. Men ligesaa mægtig Patriarchen var paa Folk, saa lidet trængte Han og til Rigdom; Thi, da de vendte tilbage fra Krigen og havde faaet stort Bytte, vilde ikke Abraham tage saa meget som en Traad eller Skoe-Tvinge deraf, at ikke Kongen af Sodom skulde sige: jeg haver gjort Abraham rig. Ikke heller fattedes Abraham paa stor Anseelse hos sine Naboer; thi vi læse, at de Amoriter, ventelig for at bestyrke sin Magt, havde indgaaet Forbund med Ham. Om hvilket altsammen Eders Andagt kan læse i Mos. B.

24. Af alt dette see vi da, at en Patriarch ikke urettelig kan ansees som Konge.

Fæste vi nu vore Øyne i sær paa de tre Store og i den besynderligste Forstand saa kaldede Patriarcher, finde vi, at de og i deres Stierninger og Regjerings Maade har båret til sit Navn, saavel i den eene Betydning, som Herre, som i den anden Betydning, som Fader. De baade vare og opførte Sig som Patriarcher. De regjerede som Høieste og Eeneste Herrer over alle de Personer, som hørte til al deres Slægt og Affom, hvilke ikke have båret saa, i Betragtning af Patriarchernes lange Leve-Tid og Folke-Mængdens hastige Tiltagelse fremfor i vore Tider, men over alle disse regjerede de dog en allene, som en Herre over dem alle, men tillige som en Fader for dem alle: De drog Omhu for dem, som for Børn, de behandlede dem som Børn, de elskede dem som Børn, de rensede dem som Børn, de beviste Naade imod dem som Børn. Og just en saadan Kongelig Patriarch er det, som i vor Text tager Afsted med sine Børn: see Jeg døer, og GUD skal være med eder! Men nu vi har anseet en Patriarch som Konge, gaae vi videre frem, og tillige ansee

(b) En Konge som Patriarch.

Ligesom det ikke er imod Skriften, at kalde en Patriarch Konge, saaer det endogsaa med Skriften, at kalde en Konge Patriarch: Naar Apostelen Peder i sin Brinte-Prædiken, syldt af den Hellig Aand, vil tale om den store Eenevolds-Konge David, siger han: Det sømmer mig at tale
frit

frit til Eder om den Patriarch David Ap. Giern. 2, 29.
 At Jeg ikke skal tale om de adskillige Steder i Efrisien,
 hvor Konger og Dyrigheds Perioner kaldes med udtrykkelig
 Navn af Fader for deres Undersaattere og Underhavende:
 om Eliakim Hilkia's Søn siger Herren: Han skal være
 en Fader for dem, som boe i Jerusalem og Judæ Huus
 Es. 22, 21. Naar David selv, som Thron-Følger, til-
 taler Kong Saul, begynder Han saaledes: Min Fader!
 og Saul svarer Ham i samme Tone: Min Søn! i Sam.
 24, 12, 17. Ja Gud tillægger Kongerne i Jær Navn af
 Fædre endog for sin Kirke: Kongerne skal være dine Foster-
 Fædre og Dronningerne skal være dine Ammer Jes. 49,
 23. viisende dermed, at Kongerne, ligesom Patriarcherne,
 tilkommer den høveste Magt, ey allene i verdslige, men og i
 geistlige Sager, og paaligger den nødvendige Omjörg ey
 allene for Staten, men og for Kirken. Men, naar vi an-
 see en Konge som Patriarch, mærke vi, at ikke enhver
 Konge er Patriarch; Der ere nogle Konger, som vel føre
 Konge-Navn, men det bestaaer og mest i Navnet: Saadanne
 Konger, som maa deele baade sin Konge-Magt og
 Konge-Vren enten med nogle, eller med alle af sine egne
 Undersaattere; Saadanne, som ofte maa sige, eller i det
 ringeste tænke, ligesom hiin Konge sagde til sine egne Un-
 dersaattere: Kongen kan intet giøre imod Eder Jer.
 38, 5. hvilket ikke kunde siges om Patriarcherne, som re-
 gerede med en uindskrænket Magt. Andre Konger ere
 der igien, som vel have baade Vren og Magten, men ha-
 ve ikke faaet den, men selv taget den, have den ikke fri-
 villig, som en Fader af Børn, men have den tvungen, som
 en Herre af Slaver, have den ikke legitimeret af Gud,

og kan ikke heller hiemle den for GUD, hvilket end mindre kunde siges om Patriarcherne. Andre igien findes der, hvilcke ikke som Patriarcherne bestemmes til denne Magt og Værdighed ved Første-Fødsels Ret, hvilket upaatvilelig er et Guddommeligt Konge=Balg, og følgelig det allerbedste Konge=Balg, men som bestemmes dertil ved Menneffelige Balg, udi hvilke Balg snart Frygt og Magt, snart List og Partiffhed ofte kan have stor Indflydelse. Og lad være, at saadanne Konger kan være satte paa Thronen af GUD selv, og være nok saa gode Konger, hvilket jeg aldeles ikke nægter; Saa kan de dog ikke saa beqvemmelig, som hine Arve-Konger, ligned med Patriarcher, og ansees ey allene som Herrer, men tillige som Fædre for deres Slægt, og neppe kan de naturlighviis have den ægte Faderlige Kierlighed til disse fremmede Børn, som en Patriarchalf Konge kan have til sine Arve-og Ægte-Børn. Heraf kan Eders Andagt selv slutte, hvilken Konge jeg anseer som Patriarch, nemlig: Den Konge, der ligesom Patriarcherne, har ved Første-Fødsels Ret arvet alt sit Folk, al sin Slægt og Herredømmet over samme, det er: En Arve-Konge. Videre, den Konge, der ligesom Patriarcherne er Ene Hoved over al sin Slægt med u-indskrænket Magt, det er: En Arve-Enevolds-Konge. Videre, den Konge, der ligesom Patriarcherne har faaet denne Arv og denne Magt hiemlet af GUD selv, enten ved en udtryffelig Guddommelig Befaling, eller ved en aabenbar Guddommelig Forsyn og Handthævelse, det er: En Guddommelig besfattet Arve-Enevolds-Konge. Enhver Konge, som har disse Characterer, kan vi uden Betænkning ansee som Patriarch. Ligesom de egentligen saa kaldede og store Patriarcher vare

ude

udtryffelige Forbilleder paa den Første=fødte og af Guld selv salvede Konge over Zions Bierg, som skulde faae Hedningerne til Arv og Jordens Ender til Eyedom Ps. 2, 6. 8. Saa ere og saadanne Guddommelig beskikkede Arve-Enevolds-Konger i høy Grad frem for alle andre udtryffelige Efter=Billeder af denne samme Kongernes Konge, jeg vil siige, de ligne Ham noye i Regjeringens Udkomst, i Regjeringens Magt, i Regjeringens Maade. Tillægger nu Guld sig Selv ey allene Hærrer-Navn, men og Fader-Navn over alle sit Riges Undersaattere; Saa kan jo og Hans Efter=Billede ligne Ham herudi og tillægges det samme, det er: ansees som en Patriarch. Vil vi nu vandre Jord-Kloden over fra det eene Rige til det andet, for at opsoge saadan en Konge af alle disse Characterer, skal vi neppe finde en eeneste, uden just Ham, som af Gulds Maade, og ingen Andens, er Konge til Danne-mark og Norge.

Endskönt vi da fuldkommelig har bevist, at enhver retmæssig Arve-Enevolds-Konge kan ansees som en Patriarch, hvilket allerede kunde og burde være os nok i denne Sag, vil jeg dog endnu til Overflod gaae lidt videre, og endnu udtræve lidt mere til en Patriarchalst Konge; Thi et er at være en Patriarch, et andet er at opføre sig som en Patriarch. Naar begge Deele findes hos en Konge, da kan vi uden al Modsigelse paa den allerfuldkomneste Maade kalde Ham en Patriarchalst Konge. Vi hørte nyelig, hvorledes de tre store Patriarcher opførte sig i henseende til deres Underhavende (Mærk vel: Jeg taler nu ikke om deres Opførelse i henseende til Guld eller

eller dem selv, jeg taler ikke om deres personlige Egen-
 skaber. De havde store Dyder, men de kan ikke heller frit-
 tages for Lyder, de havde meget af Aandens Villighed,
 men de havde visselig ogsaa meget af Kiødens Skrobelig-
 hed, de vare store Troens Helte, men deres Troe var og
 undertiden nær ved at hælde; Men alt taadant var noget
 mellem Guld og dem, hvilket kom ingen anden ved ikke en-
 gang at tænke paa, mindre at tale om, og allermindst at
 domme over) men jeg taler nu kun om deres Forhold i hen-
 seende til deres Underhavende, og du hørte vi, at de sør-
 gede for dem, elskede dem, behandlede dem, ikke anderledes
 end Fætre med Børn: Som Kirke-Fædre sørgede de for
 deres aandelige Velstand, ved at forplante og vedligeholde
 den sande Gulds Lyrkelse iblandt dem; Som Landets Fæ-
 dre sørgede de for deres timelig Velstand, ved at skaffe dem
 Fred og Frugtbarhed; Som Huus-Fædre sørgede de for
 dem, ved at give hver sin rette Deel og vedligeholde god Or-
 den og Eenighed; Med et Ord: De ey allene vare Patriar-
 cher, men tillige opførte sig saaledes, som det sømmede
 Patriarcher. Lige det samme udkræves ogsaa hos en Pa-
 triarchalsk Konge: Han har ved Første-Fødsels Ret ar-
 vet sine Underfaattere ligesom Børn, derfor maa Han og
 behandle dem som Børn, og deraf flyder, at Han ligesom
 en god Fader bør sørge baade for deres aandelige og legem-
 lige Velstand. Det er ingen god, meget mindre en god
 Patriarchalsk Konge, som ikke vil bekymre sig for Jo-
 sephs Skade Amos 6, 6. Som tænker, at Han er kun en
 Fader for sit Land, men erindrer sig ikke, at Han tillige
 er en Foster-Fader for Gulds Kirke Es. 49, 23. Som an-
 seer Religionens Reenhed og Fremgang og alt, hvad dertil
 hører,

hører, for lidet Magtpaaliggende eller noget sig uvedkom-
 mende, og tænker, ligesom Gallion sagde: Jeg vil ikke være
 Dommer i disse Ting Ap. Giern. 18, 15. Derimod, naar
 en Konge ey allene selv frygter HErren, men vil og frygte
 HErren med sit gandske Huus, naar Han ligesom David
 ey allene bygger sig selv et Huus, men har og Lust til at
 bygge HErren et Huus, naar Han beskikker gode Huus-
 holdere ey allene i sit eget Huus til Landets Fremtard, men
 og i Guds Huus til Kirkens Fremtard, naar Han som
 Nehemias ey allene vil see Stadens Mure opreyste, men
 tillige bygge Tempelens Mure, med eet Ord: Naar Han
 baade handthæver Troens Reenhed, og tillige gjør alle de
 Foranstaltninger, hvorved Hans Undersaattere kan oplæres
 til at kiende den ene sande Gud og den, Han udsendte, Je-
 sum Christum, og fatte det evige Liv Joh. 17, 3. Da sør-
 ger Han som en Patriarchalst Konge for sine Børns aan-
 delige Velstand, og da seyles vel ikke, at Han og antager
 sig deres rimelige Velstand, ligesom sit eget Huuses Velstand,
 hvilke aldrig kan stilles ad; Thi lider Faderen, saa lide
 og Børnene, og lide Børnene, saa lider og Faderen, og
 heraf følger, at, anseer Han dem som Børn, saa behandler
 Han dem og som Børn, ved at opmuntre de lydige med
 Faderlig Naade, og straffe de uldige med Faderlig Tugt,
 hvilke begge Deele udkræves til den Faderlige Kierlighed.
 Her see I da, mine Venner! en fuldkommen Patriarchalst
 Konge. Og just en saadan Patriarchalst Konge, en saa-
 dan Faderlig Konge er det, som i Dag i FRIDERICH den
 Femte tager Afsked med Os: See! Jeg døer, og Gud
 skal være med Eder!

See

See vi hen til Hans Patriarchalske Arve-Ret, Enevolds Magt, og Guddommelige Bestikkelse, da har Guds selv udi mere end hundrede Aar saa aabenbarlig hiemlet alt dette, at alt Beviis i denne Sag vilde være gandske usnødvendigt. See vi paa den anden Side hen til den Patriarchalske Opførsel eller Hans Faderlige Forhold mod Undersaatterne, da burde det os vel ikke engang at spørge om Beviis; Men ligesaa lidet, som vi bør, ligesaa lidet behøve vi at spørge om Beviis; Thi vi ere selv levende Vidner og have selv i mange Maader erfaret det. Jeg venter mig derfor i denne Sag samme Svar af Eders Andagt, som Samaritanerne gabe Dvinden: Vi troe nu ikke længere for din Tales Skuld; Thi vi have selv hørt og vide det Joh. 4, 42. Spørge vi om Hans Faderlige Pleye for Kirken, da kan ikke saa, men mange opbygte Kirker, ikke saa, men mange gode Kirke-Forordninger, ikke saa, men mange kirkelige Foranstaltninger til Lærdommens Fremgang, til Guds Dykkelses Handthævelse, til Ungdommens Underviisning, bevise os denne. Ja at jeg skal nævne Eder et saare vigtigt Beviis, hvilket maaske just ikke nu falder enhver i Tanke: Hvor sørgede Han ikke for Kirkens bedste, da Han et Aars Tid herfor saa omhyggelig sørgede for sin dyrebare Josephs offentlige Fornæelse af Pagtens Forbund og uryggelige Grundfæstelse i Pagtens Raade, saa at herefter hverken Død, ey heller Liv, ey heller Engle, ey heller Fyrstendømmer, ey heller Magter, ey heller de nærværende Ting, ey heller de tilkommende Ting, ey heller det høye, ey heller det dybe, ey heller noget andet Creatur skal kunde stille Ham fra den Guds Kirklighed, som er i Christo Jesu Rom. 8, 38. 39. Dette var visselig en Omhu, hvoraf

hvoraf vores Zion allerede har høstet, og fremdeles skal høste velsignede Frugter. Spørge vi om hans Faderlige Forsørg for Landet, da ere de Forsøg og Indretninger, som i den Henseende ere giorte, ikke faa, men mange, ja ikke mange, men fast utallige. Spørge vi fremdeles om hans Faderlige Hierteclaug, Forhold og Omgang mod sine Undersaatter, da kan ikke faa, men mange levende Vidner forsikre Os, at de ringeste og længst fraliggende Undersaatters Trang meer end een gang udpressede faderlige Sukke af hans Hierte, faderlige Ord af hans Mund, ja faderlige Taarer af hans Øyne. Straffede han de onde, aldrig var det over Maade, men altid i Maade, ligesom en Fader revser de Børn, han elsker. Stod enten den ringeste eller den høyeste for hans Ansigt og taledede med ham, sandelig begge maatte bekiende, at endog af hans Tale og udvortes Ansigt lyste en faderlig Kiærlighed og Engle-Mildhed, og begge maatte sige om ham, ligesom Qvinden om David: Min Herre Kongens Ord skal være mig til Trost; Thi som en Gulds Engel er, saa er min Herre Kongen 2 Sam. 14, 17. Men just Denne, denne Patriarchalske Konge, denne Faderlige FRIDERICH den Femte tager i Dag Afsked med Os sine Børn: See! jeg deer, og GUD skal være med Eder! Nu gaar vi videre frem og betragte.

B) En Patriarchalsk Konges Børn.

✓ Eller, hvilkke de Børn ere, som en saadan Patriarchalsk Konge tager Afsked med: Og da tilstaaer jeg vel, at det først og fornemmelig er hans egne egentlige Børn,

Børn, hvilke han som Fader har avlet; men dernæst paa-
 staar jeg ogsaa, at til en Patriarchalst Konges Børn
 kan ogsaa henføres alle de Undersaattere, hvilke han som
 Konge efter Første-Fødsels Ret har arvet. Ere de ikke
 hans avlede Børn, saa ere de dog hans arvede Børn;
 Er han ikke naturligtvis deres Fader, saa er han dog des-
 res Foster-Fader, der har antaget sig dem som Børn,
 og paataget sig at pleye al deres Færd, og følgelig kan
 fordre af dem al den Kierlighed og Lydighed, som en Fa-
 der af Børn. Ligesom vi hørte, at det var ikke mod, men
 med Skriften, at kalde en Konge Undersaatternes Fader;
 Saa er det ikke heller mod, men med Skriften, at kalde
 Undersaatterne Kongens Børn. Naar Kong Salomon vil
 foreskrive sit gandske Folk gode Ordsprog, vigtige Lærdoms-
 me, nyttige Regler, da er det hans sædvanlige Tiltale:
 Min Sønn giv agt! mine Børn hører mig! Ordspr. 5,
 1. 7. ja en Patriarchalst Konge kan vist nok sige om sine
 Undersaattere, ligesom Zions Konge om sine: See! Her
 er jeg og de Børn, Herren haver givet mig Es. 8, 18.
 Og ligesom jeg troer, at Undersaattere aldrig kan give en
 Patriarchalst Konge behageligere Titel, end naar de ef-
 ter den Norske Bondes trohertige Eensfoldighed kalde
 Ham Faær; Saa troer jeg og, at gode Undersaattere ik-
 ke ønske sig større Ære eller kierere Navn af sin Konge,
 end at de maa kaldes hans Børn. Patriarchernes Gud
 og Kongernes Konge vil selv tiltales som Fader: Fader
 Vor! Hans sande Undersaattere veed heller ikke af større
 Ære at sige, end at de maa kaldes Hans Børn: See!
 hvor stor Kierlighed Faderen haver givet os, at vi skal
 kaldes Guds Børn! Joh. 3, 1.

Men

Men som det udfordres til en Patriarchalsk Konge, ey allene at være Patriarch, men tillige at forholde sig som Patriarch; Saa bør det og udkræves hos en saadan Konges Undersaatter, ey allene at være Hans Børn, men og at opføre sig som Børn i børnlige Kierlighed, børnlige Lydighed, børnlige Ærbødighed udvortes i Sierningen og indvortes i Hiertet. Udkræver Apostelen Johannes, at vores Kierlighed til en Broder bør være baade udvortes og indvortes, baade i Sierning og Sandhed; Meget mere da til en Fader, som tillige er Konge, og til en Konge, som tillige er Fader: Børn Lille! Fader os elske, ikke med Ord ey heller med Tungen allene, men med Sierning og Sandhed i Joh. 3, 18. Men herudi have Guderne paa Jorden ofte eens Skæbne med Gudernes GUD i Himmelen, og maa vel over nogle iblandt deres Børn føre samme Klagemaal, som han: Jeg haver opdraget Børn, men de, de have giort Overtrædelse imod mig Es. 1, 2. Ikke destomindre elskes de som Børn, behandles som Børn, og nyde Fordeel som Børn. Iblandt Patriarchen Jacobs saavel egne Børn, som Foster-Børn, jeg mener hans gandske Huus, fandtes vist nok nogle, som ikke alle fuldkommelig kunde kaldes gode Børn, dog tager Han Faderlig Afseendelse med dem alle: See! jeg døer, og GUD skal være med Æder!

Nogle vil maaskee indvende herimod, at der staaer i Texten: Israel sagde til Joseph. Ja det er sandt, og just derfor sagde jeg, at det er først og fornemmelig Hans egne afledte Børn, denne Afseendes-Tale henvortes til, og i lær til den Søn, som blandt dem Alle var den ypperste,

den Søn, paa hvilken de andre Børns Velstand og Væ-
 stand mest beroede, den Søn, som laae den døende Fader
 mest om Hiertet, den Søn, som skulde træde i Faderens
 Sted udi den Patriarchalske Magt og Bærdighed. Det
 er naturligt, at hvad som er gaaet nærmest fra Hiertet,
 gaaet og nærmest til Hiertet; unaturligt vilde det derfor
 være, om ikke Patriarchen eller en Patriarchalsk Konge i
 sin Afleeds-Tale først og fremst sigtede til sine egne Børn
 og sin ypperste Søn/ som den, der tillige først og for-
 nemmelig frem for alle de andre behøvede sin døende Faders
 Velsignelse og Bøn om Guddommelig Bistand: **GUD**
 skal være med Eder! Ingen kan være en Patriarchalsk
 Konge mere kjer og angelegen i Livet, saa kan og ingen
 være Ham mere kjer og angelegen i Døden, end just hans
 Thron-følgende Søn, Han, som skal fuldføre hvad som
 endnu kan staae tilbage, vedligeholde hvad som hidindtil
 er gjort, forbedre hvad som allerede er begyndt, Han,
 som ene skal bære Byrden for Alle, Han, som ene
 bliver Faderløs, naar alle de andre i samme Øyeblik faae
 Fader i Faders Sted. Derfor, naar Davids Dage kom-
 me nær til at Han skal døe, da byder Han først og fremst
 sin Thron-følgende Salomon Far Vel og siger: Jeg gaaer
 bort al Jordens Bey; Saa var du frimodig, og var en
 Mand i Kong. B. 2, 1, 2.

Men uagtet dette har sin fuldkomne Rigtighed,
 strækker dog den Patriarchalske Afleeds Tale sig ogsaa til de an-
 dre Børn. Jeg vil ikke tale om, at naar den ypperste
 Søn velsignes, saa velsignes og alle de andre Børn i Ham,
 som den, der er Hoved for dem alle, og hvis ene Per-
 son

son foreskille alle de andre, hvilket allerede kunde være os nok til at tage Deel i den Patriarchalske Konges Af-
 skeed; Men vi see desuden af Texten, at, endskiont Is-
 rael sagde til Joseph, talede han dog ogsaa om flere,
 sigende: GUD skal være med Eder! hvilket Eder kan
 ikke betegne Joseph allene, ja ikke engang Joseph og hans
 Brødre allene, men alle dem, som hørte til Israels Folk,
 hvilket vi slutte af de efterfølgende Ord, naar det hedder:
 og GUD skal føre Eder til Eders Fædrene-Land igien;
 Men nu vide vi, at det var ikke allene Joseph, det var ik-
 ke allene Jacobs Søner, men det gandske Israelitiske Folk,
 som GUD skulde føre tilbage til det forjættede Land. Ja
 at ikke Joseph allene, men tillige de andre Børn skulde hø-
 re sin døende Faders Afsked, og arve sin døende Faders
 Belsignelse, see vi end klarere af det efterfølgende 49de
 Cap. da Jacob kaldte ad sine Søner og sagde: Samler
 Eder, kommer tilhobe Jacobs Søner og herer paa Isra-
 el Eders Fader v. 1. 2.

Ligeledes, mine Venner! gaaer det og til i Dag:
 først og fremst sigter vel denne vores Høy = Salige Kon-
 ges Patriarchalske Afsked til hans dyrebare Joseph, Hans
 ypperste Søn, Han som eene er bedre end ti tusende; 2 Sam.
 18, 3. derfor skulde og denne Hans Faders Belsignelse i
 sær komme paa Hans Hoved og paa Hans Isse, som er
 affsilt iblandt sine Brødre 1. Mos. B. 49, 26. Men
 Høy-Salige Konge! Høy-Salige Fader! vil Du ikke og
 tanke paa os i Din sidste Afsked? vil Du ikke og bede
 godt for os? Har Du ikke og en Belsignelse tilovers for
 os? Vi ere og Dine Børn, vi opløste og vor Nøst til
 Dig

Dig, vi udese og vore Taarer for Dig; Vel har vi ikke Esaus Sind, at misunde Din ypperste Son den ypperste Belsignelse, dog vil vi bruge Esaus Ord: Min Fader! velsigne mig, jeg er og din Son, min Fader! 1. Mos. B. 27, 38. Ja visselig! Du har og tænkt paa os, Du har og taget Afsked med os, Du har og velsignet os, da Du sagde til Din Joseph: See! Jeg doer, og GUD skal vare med Eder! Tillad derfor Allerdyrebareste Joseph! Allernaadigste CHRISTIAN! at vi og maa ansee os som Dine og Din Faders Børn, at og vi maa tillægge os den Ere af Hans sidste Afsked, at og vi, ligesom vi tage Deel udi Dig selv/ ja større Deel, end Du maaskee kan forestille Dig, vi ligeledes og maa tage Deel udi Din Belsignelse. Vi ønske vel først og fremst, at Din Faders Belsignelse maa blive den samme over Dig, som Jacobs over Joseph, at Din Faders GUD skal hielpe Dig, og velsigne Dig med Belsignelser af Himmelen heroven fra, med Belsignelser af Afgrunden her neden fra, med Brysters og Livs Belsignelser, at Din Faders Belsignelser over Dig maa blive mægtigere end Hans Forfaders Belsignelser, indtil de evige Høyes begiærlige Frugter, at de maa komme paa Dit Hoved og paa Din Jæse, som er affkilt iblandt Dine Brødre 1 Mos. B. 49, 25, 26. Vi ønske vel, at al Skylden af Din og vor døende Faders sidste Belsignelse maa udoses over Dig, men vi ønske og troe dog tillige, at af denne Skyld skal ogsaa noget nedfynde til os; Thi vi vare ogsaa iblandt de Børn, som Han elskede i Livet og velsignede i Døden: GUD skal vare med Eder!

II.) Efterat vi altsaa har forklaret, hvad vi for-
 staae deels ved en Patriarchalsk Konge/ som tager Af-
 skeed, deels ved en Patriarchalsk Konges Børn, med
 hvilke Han tager Afsked, gaae vi nu over til den saa-
 den Part for at betragte Afskeden i sig selv

(A) Som Sorrowfuld

(B) Som Trustfuld

Svor der skal følge Trøst efter, der maa altid gaae
 Sorg foran; Saaret maa først svie, førend det
 kan læges med Olie; skal Davids Been fryde sig, maa
 de først være sønderkniust Ps. 51, 10. vil Herren glæde sit
 Folk, da er det just efter deres Bedrøvelse: Jeg vil om-
 vende deres Sorg til Glæde, og trøste dem efter deres Be-
 drøvelse Jer. 31, 13. ja Trøsten kan aldrig ret levende
 fornemmes, uden Sorgen først kiendelig føles. Sagens
 Natur fører det altsaa med sig, at hvor gierne vi end vil-
 de undvære at betragte det Sure og Sorgelige i denne
 Afsked, maa vi dog gjøre det, for desbedre at smage det
 Gode og Trøstelige. Textens Ord og Orden forbinder os
 ogsaa dertil. Vel forsikrer den os om en glædelig Sam-
 ling: **GUD** skal være med Eder; men den kundgør
 os ogsaa en smertelig Skilsmisse: See! Jeg døer. Den-
 nekundtørelse i Patriarchens og vor Patriarchalske Kon-
 ges Afsked er det da, som foranlediger os til at betrag-
 te samme (A) som sorrowfuld. Her mærke vi, at den er
 a) ikke sorrowfuld for Ham, som holder denne Afsked;
 b) men sorrowfuld for Dem, som høre denne Afsked.

(a)

(a) Skulde Patriarchen eller den Patriarchalste Konge selv være forrigfuld ved denne Afsteed, da maatte det være 1) enten for Hans egen Person, som skulde frastilles, eller 2) for dem, Han skulde stilles fra; men i ingen af disse Henseender finde vi ham efter Texten mismodig, men meget mere frimodig.

(1) De Ord, Han siger: See! Jeg døer, give tilkiende, at Han har været baade vel betænkt paa Døden, og vel beredt til Døden. Havde Patriarchen ikke tænkt paa at døe den Gang, og ikke vidst, at hans Frastillelises Time var gandske nær for Haanden, hvad skulde da have foranlediget ham just den Gang, medens han endnu havde sund Sands og klart Mæle, og det kunde synes at Døden endnu var noget borte, til at sammenkalde sine Børn, at byde dem sidste Far-Vel, at paalægge dem sin sidste Belskienselse, og at lade dem høre dette smertelige Budskab: See! Jeg døer. Ney! Patriarchen viser just i disse Ord, at han vidste saare vel, at alt Riød er kun Høe, og al dets Herlighed er kun som et Blomster paa Marken Es. 40, 6. Endskönt han var en stor Patriarch som Abraham, saa vidste han dog saare vel, at han tillige som Abraham var ikkun Støv og Aske, og at dette Støv maatte snart opløses i Døden. Han viser derfor klarlig nok i disse Ord: See! Jeg døer, at Døden ikke var Ham en fremmed Gæst; men at Han var vel betænkt paa Døden, og havde gjort sig vel bekiendt med Døden; Altsaa kunde denne sidste Siende, som Døden pleyer kaldes, ikke gjøre Ham forrigfuld eller mismodig ved nogen ufornødentlig Ankomst, som det skeede med Kong Ezechias, da han pludselig fik det Budskab: Besik dit Huus; Thi Du skal døe Es. 38, 1.

Men ligesaa vel betænkt han var paa Døden, saa vel beredt var han og mod Døden: urimeligt var det af et fornuftigt Menneske, end lige af en gudfrygtig Patriarch, at ville beskikke sit Huus for Døden, men ikke beskikke sig selv til Døden; men naar vi nu høre, at Patriarchen med saa god Esiertanke har beskicket alt sit Huus, kand vi mindre tvile om, at han jo og har beredet sig selv. Man er sig dog selv altid nærmest; naar Een har en lang og vel betænkt Reysc fore, maa han dog nødvendig tænke paa at udrede og berede sig selv til Reysen, førend han beder Far=Vel med de Esterblivende.

End klarere see vi af Textens egne Ord, at han ikke var mismodig, men frimodig, ikke angstfuld, men haabefuld, ikke forrighfuld, men trostefuld ved denne sin Fraskillelse: Vi finde jo ikke et eeneste Ord talt om Frygt og Banghed, om Sorg og Bedrøvelse, om Dødens Skræksomhed eller om Dødens Bitterhed, men allene en kort og frimodig Kundgiørelse om Dødens Komme: See! Jeg døer. Ret ligesom det var ham ingen fremmed Gierning at døe, ret ligesom han kunde gaae til Døden med samme Lyst og Fryghed, som til en anden daglig Gierning, ret ligesom han havde været tilførn saa vant ved Døden, at han kunde sige med Apostelen: Jeg døer daglig 1 Cor. 15, 31. Og sandelig den, som i sin Døds Stund med et saa roeligt og hengivent Sind kan sige: See! Jeg døer; Han maa visselig forud være vel beredt mod Døden, han maa allerede aandeligtis være overgangen fra Døden til Livet, han maa ikke længere med Bilbad Job. 18, 14. ansee Døden som en Forstrakkelsers Konge, men med

med Paulo ansee den som en Binding Philip. 1, 21. Det er kun en Troende, som har den Forjættelse, at om han end døer, skal han dog leve Joh. 11, 25. Saa er det og kun en Troens Helt, som kan have denne Forsikring i sit Hierte, og dette Udødeligheds Haab paa sine Læber: See! Jeg døer. Skal nogen med saadan frimodig Hengivenhed tale om sin egen Død, han maa sandelig forud som Job med Bished vide sin Frelseres Liv, og at denne Frelser har opsluget Døden til Seyer Es. 25, 8. Det maa ikke altes neste være en Jacob, men just en Israel, en Seyervinder, en som har holde sig Fyrstelig med Gud og Mennefferne og faaet Overhaand, der paa saadan Maade skal kunde sige: See! Jeg døer. Derfor er det mærkeligt, at Guds Aand ved Mojen paa dette Sted i vor Text ikke nævner ham ved det Navn Jacob, men just ved det Navn Israel: Israel sagde til Joseph. Sivende derved ligesom at forstaae, at han just i disse Ord og i sin Døds Stund viste sig at være en Israel, en Troens Helt, en som efter Hosea Ord Cap. 12, v. 5. havde bedet, grædet og vundet, en som ikke frygtede mere for Dødens Morder-Engel, efterdi han allerede forud havde vundet Seyer med den uskabte Herrens Engel, som skulde igienløse ham fra Døden, som skulde være Dødens Bestilentse og Helvedes Dødeliggelse Hof. 13, 14. Som skulde tilintetgjøre Døden, og føre Liv og Uforkrænkkelighed til Lyset 2 Tim. 1, 10. Som ved sin Død skulde affkaffe den, som havde Dødens Magt, det er Diavelen, og befrie dem, som formedelst Dødens Frygt vare skyldige til Trældom al deres Livs Tid Ebr. 2, 14. 15. See! en saadan Israel, men ingen anden, kan sige i sin Døds Stund: See! Jeg døer.

Ja Ordene vise, at Patriarchen var ey allene Tro-
 steffuld, at Døden ikke kunde Waade Ham, men endogsaa
 Haabefuld, at Døden meget mere maatte gavne Ham;
 Thi den, som med saadan Frimodighed skal kunde sige: See!
 Jeg døer, det er: See! nu skal jeg stilles fra den gandske
 Verden, fra al Verdens Hønhed og Herlighed, fra al Ver-
 dens baade sande og falske gode Ting, ja fra alt det,
 som har været mig kiert og tierest her i Verden, han
 maa visselig have et fast Haab om en tilkommende Ver-
 den, som er bedre end denne, og om noget, som er bedre end
 det Allerbedste, han kunde have i denne Verden. De Ord,
 som følge strax efter vor Text, naar Patriarchen fuld af
 Haab forsikrer sine Børn, at GUD skulde føre dem til de-
 res Fædrene-Land igien, lader os og rimelig slutte, at
 Han som en døende Patriarch neppelig har kundet tale om
 dette Fædrene-Land, nemlig det forjættede Canaan, uden
 tillige derved hos sig selv at erindre det himmelske Canaan,
 hvorpaa dette Jordiske var et Forbillede; Saa at, da Han
 i sin Afsked gav dem Haab om at komme hjem til deres
 Fædrene-Land, har Han vist nok selv havt Haab om at
 komme hjem til sit rette Fædrene-Land, vel vidende med
 Apostlerne, at, om hans Tabernakels Jordiske Huus blev
 nedbrudt, havde Han et Huus af GUD, gjort uden Hæn-
 der, evigt i Himmelen, og var derfor frimodig og havde
 mere Behagelighed til at være fremmed fra Legemet, og
 vandre hjem til Herren 2 Cor. 5, 1. 8. Da Han vidste,
 at Han her ikke havde nogen blivende Stad, har Han vist
 nok i Haabet søgt den tilkommende, den levende GUDS Stad,
 det nye og himmelske Jerusalem, den Stad, som haver Grund-
 vold, og hvis Bygmester og Forarbejder GUD er Ebr 11,

10. Han bekiendte jo ved disse Ord: Seel! Jeg doer, at Han var kun en Bjaest og Udlanding paa Jorden; Men, skriver Apostelen, de som sige saadanne Ting, give klarisgen tilkiende, at de oploge et Fædrene-Land Ebr. 11, 14. Patriarchen har derfor i sin Døds Stund og i disse Ord vist nok havt Dye paa de Forjættelser, som Han tilligemed sine troende Forfædre saae langt borte, lod sig overtale til at troe dem og hilse dem. v. 13. Men giver Patriarchen saadant Haab tilkiende udi sin Afskeds Tale, da er det saa langt fra, at Han kan have været Sorrhigfuld ved sin Frazs Killelse, at Han meget mere med Paulo har været Længselsfuld efter sin Opløsning, hvilken haabefulde Længsel han og strax derpaa tydelig gav at forstaae, da Han midt i sin Afskeds Tale udbryder saaledes: Herre! Jeg bier efter din Salighed. 1 Mos. B. 49, 18.

Verden med dens baade sande og falske Herlighed, der skulde ikke heller gøre denne Afsked Sorrhigfuld for Patriarchen, hvilket dog ofte pleyer være et sterkt Baand, som holder en døende Siel tilbage. Ney! tværtimod finde vi, at just da Han havde seet sin Son Joseph igjen levende, i den høyeste baade Velstand og Værestand, og da Han selv tilligemed al sin Slægt kunde faae nok baade af Verdens Guld og Verdens Gunst, og man maatte tænke, at nu vil Patriarchen gierne leve en Tid lang for at nyde Erstatning i Alderdommen for al den Møye, han havde udsaaet i Ungdommen: just da finde vi, at Han siger det, som er tværtimod: Nu vil Jeg gierne døe 1 Mos. B. 46, 30. Patriarchen havde desuden i sine Udlandigheds Aars Dage prøvet saa meget af Verden og dens ubestændighed, at

at han vidste nok, hvad der var ved den at giøre; Dette La-
 hans Ansigt soevende Ham nok endnu for Dyncene. Bel til-
 staaer Han, at hans Ublændigheds Aars Dage havde kun
 været saa i Mos. B. 47, 9. men Han maa dog samme-
 steds klage, at de tillige havde været onde; Og hvad Under
 da, at Patriarchen med et saadant roeligt og frimodige
 Sind kunde byde Verden Far-vel, og sige: See! Jeg doer,
 som den, der var haabefuld og længselsfuld efter det rette Jæ-
 drene-Land: Himlen er det rette Land, Som min Aand In-
 derlig optænde kan, Til at bære fyrig Længsel, Og at gaae
 Med Attraa Af Verdens Fængsel.

Vilde nu nogen herimod urimelig indvende, at
 Patriarchen eller en Patriarchalisk Konge efter Ham kunde
 nok give sin Døds Bished tilkiende med disse Ord: See!
 Jeg doer/ efterdi Han saae, det maatte nu saa være, hans
 Tid var kommen, der var nu ingen Forandring eller For-
 bedring mere at vente; Og dog være gandske mismodig og
 Sorrhigfuld derved i sit Herte. Jeg siger, vil nogen urime-
 lig giøre denne Indvending, saa vil jeg igien rimeligviis
 svare: At da maatte Han vist nok have forandret Tonen,
 og begyndt med et Dee! i Steden for med et See! og sagt:
 Dee! Jeg maa døe/ Dee! Jeg skal døe/ i Steden for
 See! Jeg doer: Thi taler Munden af Hiertets Fylde,
 saa skeer det vel allerhelst i vor Døds Stund. At jeg ikke
 skal tale om, at en saadan Døende, som havde ingen Fri-
 modighed for sig selv, maatte og have liden Frimodighed
 til at anraabe Gud om Bistand for hans igienlevende Børn,
 end sige forsikre dem derom: Gud skal være med eder!

(2) Men ligesaa liden Grund vi finde til Mismodighed i Patriarchens Afsteed i Henseende til hans egen Person, som skulde fraskilles, ligesaa liden Mismodighed finde vi hos Ham i Henseende til dem, Han skulde skilles fra. Dette kan ofte skee med de allerbedste Guds Børn, at hvor trostefulde og haabefulde de end kan være i sin Fraskillelse for sig selv, kan de dog være Sorrhigfulde for sine Efterladte, naar de enten frygte eller see forud, at det vil gaae deres Børn og kjereste Venner ilde efter deres Dage, og at disse Efterladte formedelt saadan Skilsmisse lide et ubodeligt Tab. Dette tænker jeg, har været een blandt Hoved-Nar-sagerne til den gudfrygtige Kong Ezechia Mismodighed mod Dødens Budskab. Es. 38. Men dette kunde ikke heller have Sted hos Patriarchen; Thi det er saa langt fra, at Han forkynder sine Børn nogen Sorg, eller frygter for, at det skulde gaae dem ilde, at Han meget mere baade selv er forsikret om, og forsikrer dem om, at de under Guds egen Anførsel skulde komme tilbage igien til deres Fædrene-Land. Patriarchen vidste vel, at de gjorde et stort Tab ved at miste Ham, deres Hoved og Herre; Men Han vidste tillige, at Han efterlod dem en Joseph, som i eet og alt kunde erstatte dette Tab, og just siden Patriarchen havde seet denne sin Joseph levende, kunde Han ogsaa i denne henseende dismere trostlig sige: Nu vil Jeg gierne døe. Han vidste vel, at de lidde et stort Tab ved at miste i Ham en god og elskelig Fader, men Han vidste tillige, at de i hans Sted skulde faae den allerbedste Fader, nemlig Gud selv: Gud skal være med Eder.

Ja vil nogen sige: Skilsmissen selv, om ikke andet, maatte dog gjøre denne Afsteed Sorrhigfuld for Patriarchen?

retarchen? Nej! ikke heller dette; Thi Han vidste, at i samme Dyeblik hans Legeme endnu laae i hans Børns Skiod, skulde hans Stiel lægges i hans Faders Abrahams Skiod; Han vidste, at i samme Dyeblik, Han skiltes fra sin Slægt og Sad her paa Jorden, skulde Han samles i Himmelen med den forjættede Sad, i hvilken alle Slægter skulde velsignes; Han vidste, at i samme Dyeblik, hans Josephs Haand endnu var under hans Hoved og hans høyre Haands Søn endnu omfavnede Ham, skulde tillige hans himmelske Josephs venstre Haand være under hans Hoved og hans høyre Haand omfavne Ham Høysang. 2, 6. Han vidste, at i samme Dyeblik, Han her skiltes fra sit grædende Børne-Chor, skulde Han der samles med det svingende Engle-Chor; Altsaa kunde denne Skilsmisse aldeles ikke gjøre Ham sorrigfuld, men meget mere frydefuld i det faste Haab:

Hvad Møne, Modgang mig har mødt,
 Fra første Dag, at jeg blev født,
 Den skal jeg nok forglemme,
 Naar jeg i Syer-Kirken skal
 Blandt Englenes og Helgens Tal
 Guds evig Ære fremme
 Med Engle-Maal og Stemme.

b) Endskönt denne Afskæed da med ingen Grund kan anses Sorrigfuld for Ham, som tager Afskæed, saa kan den derimod med stor Grund betragtes som Sorrigfuld for de Børn, med hvilke Han tager Afskæed. Aldrig kunde Han være mere frimodig ved at sige, end de maatte blive
 veemes

veemodige ved at høre disse Ord: See! Jeg døer. Vel til-
 staaer jeg, at hans Frimodighed kunde meget lindre deres
 Beemodighed; Thi de Esterlevendes Sorg vilde vist nok
 blive dobbelt smertelig, naar de skulde mærke Sorg hos den
 Døende, og frygte for, at enten Han selv eller hans Huus
 endnu ikke var fuldkommelig bestikket til Døden. Men des-
 uagtet maatte dog dette Budskab nødvendig vaare dem
 en Bitterhed midt udi deres Fred, og vaare som et Zorden-
 Skrald i deres Øren. Ja Patriarchen maa nu søge at
 skule det sørgelige i denne Afsked saa meget, som Han
 vil, saa kunde de dog ikke vaare saa kortsnyede, at de jo maatte
 blive det vaere; Han maa indklæde dette Jure i saa sø-
 de Ord, som Han vil, Han maa tale derom saa kort,
 frimodig og lemsfeldig, som Han tale vil; Saa kunde de
 dog ikke vaare saa følesløse, at det jo maatte saare deres
 Hjerter, og tvinge Taarer af deres Øyne. Vist nok har
 Patriarchens Hjerter vaeret omt for at saare hans Børns
 Hjerter, og derfor taler Han ikke eet Ord om Følgerne af
 hans Død, ikke eet Ord om det Tab, de kunde synes at giøre
 ved hans Død, ikke eet Ord om den Børnlige Sorg, de
 nødvendig maatte finde over hans Død, men i mildeste
 Tone og mueligste Korthed giver dem kun sin forestaaende
 Død tilkiende med tre Ord: See! Jeg døer; Men disse tre
 Ord af en Faders Mund, af en Patriarches Mund, af en
 Patriarchalsk Konges Mund, vaare allerede nok, ligesom tre
 Pille, til at saare Hjerterne. De behøvede ikke at høre
 om Følgerne og Birkningen, nemlig Bedrøvelsen, nok var
 det de herte Grunden og aarsagen, nemlig Døden. Denne
 maatte Han kundgiøre dem, for desbedre at bane Vej for
 Trostien, denne vilde Han og kundgiøre dem, om ikke som
 noget

noget smerteligt, saa dog som noget mærkeligt; Thi vel vilde Han gierne i mueligste Maade spare dem fra Hiertes Sorg og forebygge, at de ikke skulde anhøre dette Budskab med Trostesløshed og Utaalmodighed, men Han vilde ikke heller, at de skulde anhøre det med Skidesløshed og Eigesguldighed. Han vilde ikke, at det denne Gang skulde bede, som sædvanligt: Den Ketsfærdige døer, og ingen giver agt derpaa; Es. 57, 1. Nej! Han vidste med David, at det er kosteligt for HErrens Dyne, naar hans hellige Døe Ps. 116, 15. saa vilde Han og det skulde være mærkeligt for hans Børns Dyne, og derfor opvækker dem til at give Agt derpaa med det Ord: See! Det ligesom Han vilde give dem Davids Erindring: Videt dog, at HErren haver adskilt en From til sig Ps. 4, 4. Men hvordan gik det? Patriarchens Død og Døds Kundgørelse blev ey allene mærkelig i hans Børns Dyne, men og smertelig for hans Børns Hjerter. Vi finde, at Joseph, den ypperste iblandt dem alle, blev saa bevæget, at Han faldt over sin døde Faders Ansigt, græd over Ham, og kysste Ham. 1 Mos. B. 50, 1. Hvoraf rimelig kan sluttes, at, endskjønt Joseph var just den, som kunde synes allermindest at trænge sin Fader til, og som selv nu skulde beklæde den Patriarchalske Værdighed, har dog hans Sorg været den allerføleligste. Og dette giver os Anledning at ansee den Patriarchalske Konges Afkeed, som Sorrhigfuld

1) Først og fremst for hans Joseph eller ypperste
Søn i Særdeleshed.

2) Dernæst og for alle hans Børn i Almindelighed.

1) Naar en Patriarch eller Patriarchalff Konge
 siger disse Ord: See! Jeg doer/ til sine egne avlede
 Børn, da forkhynder Han dem et dobbelt Tab, som følgetlig
 forarsager dem en dobbel Sorg: Han forkhynder dem der-
 ved, at de nu maa skilles ey allene fra deres høyeste Her-
 re, der som en Konge skulde besyre og beskytte dem, og un-
 der hvis Vingers Skygge de vilde leve; Men og fra deres
 elskeligste Fader, der har avlet dem, opdraget dem, og af
 hvis Lænder de ere udgangne; Skilsmisjen maa altsaa bli-
 ve dem dobbelt soletig. Næst Vgtes Vaandet mellem en
 Mand og en Kvinde, er vel intet Kierligheds Vaand na-
 turligvis stærkere, end mellem gode Forældre og gode Børn;
 Derfor, naar dette Vaand skal affkæres, maa det nok for-
 arsage Smerte.

Men blive nu disse Ord i sær sagde til en Joseph,
 en Son, som baade i Kierlighed og Værdighed er affskilt
 iblandt sine Brødre, en Son, som skal bære ey allene sin
 egen Sorg, men tillige alt Folkets Sorg, jeg meener den
 ypperste Son, den Thronfølgende Son, hvor maa da ikke
 denne Affsked i sær blive smertelig for Ham? See! Jeg
 doer, er det samme sagt for Ham, som: See en tung Sorg
 paaføres Dig; See en tung Byrde paalægges Dig: See
 Jeg, jeg din Fader, som du saa inderlig har elsket, og som
 saa inderlig har elsket Dig, see Jeg byder og beder Dig nu
 mit sidste Farvel! dette er den sidste gang Du staaer for
 mit ansigt; Dette er den sidste gang Du raler med mig;
 Dette er den sidste gang Du omfavner mig: See! Jeg doer.
 Men see ey allene den tunge Sorg, min Skilsmisje paa-
 fører Dig; Men See! See tillige den tunge Byrde min Af-
 sked

Afsked paalægger Dig: See al den Byrde, jeg har baaret, lægger jeg ved disse Ord paa dine Skuldre; See nu binder jeg alle mine Børn, al min Slægt, alt mit Folk til dit Hierte og paa din Samvittighed; Du Kene skal bære deres alles Sorg, Du Kene skal være deres alles Forsvar, Du Kene skal være deres alles Hoved; i Kirken skal Du være deres høyeste Præst, i Landet skal Du være deres høyeste Fader, i Retten skal Du være deres høyeste Dommer, i Feldten skal Du være deres høyeste Anfører, som gaar frem for deres Ansigt i Krigen. Maatte vel ikke denne bittere Sorg og denne tunge Byrde kunne saare en Josephs Hierte, og nedtrykke en Josephs Skuldre? Men al denne Sorg og al denne Byrde ligger skjult under disse tre Ord: See! Jeg doer. Kunde en David over en Absalons Død blive saa Hierte-bedrøvet, at Han raabte: Min Son! Min Son! 2 Sam. 18, 33. meget mere maatte nok en Joseph ved en Israels Død blive saa veemodig, at Han raabte: Min Fader! Min Fader! 2 Kong. 2, 12. eller som Moses fortæller: 1 Mos. 50, 1. Han faldt over sin Faders Ansigt, græd over Ham, og kysste Ham.

2) Men endskjønt det er først og fremst, saa er det dog ikke allene for de avlede Børn og den ypperste Son i Særdelighed at den Patriarchalske Konges Afsked er Sorrowfuld; men og for hans Arvede Børn, jeg meener alle hans Undersaattere i Almindelighed. Er en Patriarchalsk Konge det samme for sit Land, som Roeret for et Skib, Hovedet for Lemmerne, og en Huus-Fader for sit Huus; Saa maa og hans Fraskillelse være Undersaatterne mere mærkelig og ligesaa smertelig, som en Faders fra-
H 2
Børn

Børn. Vi hørte i vores Indgang, at Jeremias kalder Kongen Undersaatternes Hoveds Krone, og anseer denne Krones Guld, som en Synde-Straf: Vort Hoveds Krone er affalden, vær os nu; Thi vi have syndet Jer. Begrad. B. 5, 16. Men i det 4de Cap. 2ode v. gaar Han end videre, og anseer Ham ey allene som Hovedets Krone, men som Hovedet selv, som Hjertet selv, som Sielen selv for det gandske Land og Landets Børn, naar Han kalder Herrens Salvede vor Nases Aande, om hvilken vi sagde: Under hans Skygge vil vi leve. Men gaar Landets Aande ud, saa er jo og Landets Liv ude; tages Skyggen bort, saa er jo og Skiuilet og Bestiærnielsen borte. Og mærkeligt er det, at Propheten gjør denne Klage-Sang, og bruger disse prægtige Lignelser endog om en ond Konge, visende dermed klarligen, at endog saa en ond Konge er dog Undersaatterne meget bedre, end ingen Konge. Vel tilstaaer jeg, at under en ond Konge kunde maaskee de gode Undersaattere vente at lide meget ondt og lidet godt; Men derimod paastaaer jeg, at under ingen Konge maatte de vente at lide alt ondt og intet godt: De kunde ikke et Øyeblik være sikre paa Gode, Øre eller Liv; Thi hvor der er ingen Frygt, der er idel Frækhed, og den store onde Hob vilde da uden Tvil gjøre gandske barm med den liden gode Hob, som enten maatte taale at opsluges af andre, eller og betale lige for lige, og selv lege at opsluge andre, og omsider vilde haade Onde og Gode, baade den eene og den anden gandske ødeleges ved indbyrdes U-eenighed. Der er aldrig større Forvirrelse, U-orden og Elendighed i et Land, end naar det skalde hede, som fordm: Paa den Tid var Jtzen Konge i Israel, men enhver gjorde

giorde, hvad ham syntes ret at være. Dommern. B. 17, 6. Vi see da heraf, at endog en ond Konges Død med Billighed begrædes. Saul var en Konge, som baade selv var viget af fra Gud, og fra hvilken Guds Aand var viget, og dog finde vi, at hans egen Efterfølger, den Gudsfrygtige David, har holdt den allerveemodigste Klage-Tale over Ham. 2 Sam. 1. Da Abner, som kun var een iblandt Kongens Mænd, og ikke engang hverken den største eller den bedste, var falden, befalede David alt Folket at græde og sørge, sigende: Vide I ikke, at paa denne Dag er falden en stor Mand i Israel? 2 Sam. 3, 38. hvad Sorg maa der da ikke være, naar der skal siges: Vide I ikke, at paa denne Dag er falden den største Mand i Israel, den Mand, som var Eders eeneste Hoved, højest Hætte, og bedste Fader paa Jorden?

En Patriarchalst Konges Afskæed: See! Jeg døer, tog for sig selv betragtet, maa derfor være en Jorden-Røst for alle Landets Børn, baade til at opvække deres Agtelse og til at saare deres Hjertes. Ja er det Gud selv, som har sat Kongen til en Fader for Undersaatterne, og Undersaatterne til Børn for Kongen; Saa kan jeg ikke heller forestille mig andet, end at jo og Gud selv maa have knyttet et saadant Bånd mellem begge, at dets blotte Oplosning, omendskint intet Tab giordees derved, nødvendig maa foraarsage nogen Smerte; Og hvor meget større Smerte maa da ikke derved foraarsages, naar Undersaatterne tabe ey allene en Konge, men en ret Patriarchalst Konge, en from og elskende Fader saavel som en riis og retfærdig Regent. Saaledes har disse Ord: See! Jeg døer, i Patriarchen

archen Jacobs Mund uden Tvil været en Sorrhigfuld Afkæed ey allene for Joseph, men for alle Israels Børn; Saaledes maa de og vist nok i en Patriarchalff Konges Mund være Sorrhigfulde for alle Landets Børn, som ved disse Ord maa ansee sig baade som Bærgeløse og som Fæderløse.

Vil vi nu tage denne Afkæed af Patriarchen Jacobs Mund, og lægge den i vores Høysalige Konges Mund, da kan Eders Andagt lettelig selv i Tankerne, og bedre end jeg med Talen, gjøre Tilsegnelsen baade paa Ham og paa Os. Saa mismodige vi maatte og burde blive ved at høre disse Ord, saa frimodig har uden Tvil Han været ved at sige disse Ord: See! Jeg døer. Dødens Dag overfaldt Ham hverken ubetænkt, ey heller sandt Ham uberustet. Herren havde behaget ved adskillige Lejligheder lige fra Hans Ungdoms Blomster, at give Ham ligesom Forbud paa Døden; Han havde mere end een gang paa sin egen Høye Person erfaret, at Riid er kun som Høe og som et brækkeligt Blomster; Han havde deels af egen Erfarenhed i adskillige Begivenheder, deels ogsaa da Herren behagede at borttage fra Ham, ligesom fra Propheten, hans Dønes Eft, hans mageløse Mage, Landets mageløse Moder Høysalig Dronning LOVISE, herved, siger jeg, havde Han saare vel havt Lejlighed at lære den store Læctie:

Jeg gaaer til Døden, hvor jeg gaaer,
 Og veed mig ikke sikker
 Ey nogen Dag og Time, naar
 Den har mig alt i Strikker;

Et lidet Aande = Sang
 Kan ende al min Sang,
 At jeg i Evigheden staaer;
 Jeg gaaer til Døden, hvor jeg gaaer.

Men i sær behagede HERRen tilsidst ved en langsom Svaghed ligesom paa en langsom Maade at opløse Ham; Men da var ikke Han langsom i at opløse sig selv ved Daa- dens Kraft fra alle Jordiske Baand; Men ligesom det syn- tes, at GUD i denne sidste Svagheds Tid ikke hastede med Ham, saa hastede Han saa meget mere til GUD. Han hastede hen til den GUD, som allene har Livets og Dødens Nøgler; Han hastede til den GUD, som allene har opslu- get Døden til Eever og bragt Liv og Uforkrænkelighed til Lyset; Han hastede hen til den GUD, som selv i Døden ned- bøjede sit Hoved, og udgav sin Aand; Han hastede at æde af det Livsens Træ, som til Hans Liv havde været ophængt paa Korsets Træ; Han hastede at spise af den Mad, der er af den forunderlige Kraft, at hvo som æder deraf, skal leve evindeligt. Joh. 6, 58. Han hastede at drikke af den Kilde, der er af den forunderlige Bessaffenhed, at den op- vælder til et evigt Liv Joh. 4, 14. Han hastede allerede i Begyndelsen af sin Sygdom og Smerte hen til den Himmel- ske Læge, som havde paataget sig alle hans Sygdomme, som havde baaret alle hans Piner, og i hvis Saar var al hans Lægedom. I det Blod, som var hengivet for Verdens Liv, og i det Blod, som var udøst for alles Frelse, søgte Han den kraftigste Styrke mod Døden, og den tilstrækkeligste Rejse-Penge i Døden; Han vilde, ligesom Elias paa sin Rejse, æde og drikke, og ved den Mads Kraft vandre ind- til

til det Gulds Bierg i Kong. B. 19, 8. Men har Han da saa betimelig taget Løven af Juda med sig i Striden, og vort sig Jesu Retfærdighed, som den eeneste og nødvendige Keyse-Kiortel; Har Han saa betimelig styrket sig i Herren og hans Styrkes Kraft; Har Han som en Israel, paa sin Enge-Seng grædet, kæmpet og bedet om Naade; Saa har Han og visselig, som en Israel, holdt sig fyrstelig med Guld i sin Kraft, og overvundet. Har Han havt sin Dye henrettet paa Troens Begynder og Fuldkommer, og saa betimelig med Troens Arm omfattet den Saligheds Guld, hos hvilken ere Udgange fra Døden; Ps. 68, 21. Saa er jeg og vis paa, at denne Guld har saaledes lyset for Ham, at Han, som David, uden Frygt er gaaen igiennem Dødens mørke Dale, ja at Guld visselig for Jesu Blod har gjort hans sidste Afskæed god. Men har Han da ligesom Israel strider og vundet, hvorfor skulde Han da ikke ogsaa med Israels Frimodighed kunde tage Afskæed: See! Jeg døer.

Hans Jordiske Krones Nedlæggelse kunde ikke gøre hans Afskæed misimodig; Thi Han havde allerede striddet den gode Strid og fuldkommer Løbet, og vidste, at Retfærdigheds Krone var henlagt for Ham. Denne forjættede Troens Krone har Han, ligesom Patriarchen, seet langt fra og hilset den. Ja jeg troer, at da Han i al sin Kongelige Ophøvelse nedbøede sig for den paa Korset ophøvede Konge, at nyde hans Legeme og Blod, har Han uden Tvivl samme Tid nedlagt sit Spirit for den Konge, hvis Riges Spirit er et ret Spirit, og nedlagt sit Purpur og Krone for den Konges Fødder, som har baaret et Purpur farvet med Blod og en Krone flettet af Tørne.

Han havde i sine Regterings Aar mere end een gang erfaret, hvad Tyrde Kronen fører med sig, og Han havde i sine Leve-Aar mere end een gang erfaret, at der endog i Verdens høyeste Herlighed er dog Forsængelighed og Aands Gremmelse; Saa Han i visse Henscender gierne kunde gjøre Patriarchens Ord til sine: Mine Udlændigheds Aars Dage have været saa og onde; Og derfor kunde Han ogsaa med Patriarchen gierne langes efter et bedre Fædrene-Land, og byde Verden med al dens Høyhed og Herlighed Far vel:

Din Lyst, dit Guld, din Høyhed ey
Skal hindre Mig paa Livets Vej;
Far vel vil Jeg dig sige.
Kom søde Himmerige!

Men har da vor Patriarchalste Konge i sin Død været saa bunden med de evige Kierligheds Baand, og saa opløst fra den nærværende Forsængeligheds Baand, hvor passelig bliver da ikke Patriarchens Afsked ogsaa Hans Afsked: See! Jeg døer. Naar Hans Joseph har tagt om Hans Hals og grædt, og naar enten de nærværende eller fraværende har med Bønner og Taarer ligesom villet holde Ham tilbage, har Han uden Tvil tænkt, og maaskee sagt, ligesom Eleazar: Hindrer mig ikke; Thi Herren haver givet mig en lykkelig Rejse. Lader mig fare, jeg vil vandre hjem til min Hætte i Mos. B. 24, 56.

Ligesaa lidet da, som Borees Høy-Sallige Israel! kunde ved denne Afsked være Sorrigfuld for sig selv, ligesom lidet kunde Han og være Sorrigfuld for sine Børns
J
Reyl

Mey! Han havde sin Joseph, sin Elskelige og Haabefulde
 Joseph, sin Viise og Gudfrygtige Joseph, sin Myndige og
 Mandige Joseph for sine Døne, og just derfor kunde Han
 atter igien ogsaa i denne Henseende laane Israels Ord: Ef-
 terdi jeg seer Dit Ansigt, nu vil Jeg gierne døe. Jeg
 forestiller mig derfor af alle disse Umstændigheder, at, jo
 nærmere og nærmere Gud paa det sidste hastede at raabe
 til Ham med Brudgommen: See! Jeg kommer snart;
 Saa har Han igien alt mere og mere hastet at svare med
 Bruden: Ja! Kom Herre Jesu! Amen! Habemb. 22/
 20. Og, naar min Høy-Salige Konge taler i Dag til mig
 med Patriarchens Ord: See! Jeg døer. Tager jeg ikke i
 Betænkning at svare med Prophetens Ord: Min Siel døe
 denne Retfærdiges Død, og mit Uendeligt blive som Hans!
 4 Mos. B. 23, 10.

Men endskjønt vor Israels Frimodighed har saale-
 des noget lettet og lindret vores Mismodighed; Saa bli-
 ver dog denne Hans sidste Afsked: See! Jeg døer, som
 et Sverd, der trænger igiennem alle Hans Børns Siel,
 der saarer al Hans Slægt, der bedrøver alt Hans Folk.
 Forestiller Eder i Dag, Mine Venner! at staac ved Døren
 endes Konges Seng og høre disse Ord: See! Jeg døer.
 Hvad Røst høre Vi da? Hvad Syn see Vi da? Vi hø-
 re en Konge for Million Underaattere, en Fader for
 Million Børn at bede sidste Far vel; Vi see en Gud
 paa Jorden at gaade alt Kiøds Døen til sin Gud i Himme-
 len; Vi see vores Hoved bøye sig i Døden; Vi see vor
 Næses Aande udblæses; Vi see Ham bortføre med Orne-
 Dinger, om hvilken vi sagde: Under hans Dinger ville vi
 leve

leve; Jer. Begræd. V. 4, 20. Vi see det Eder-Træ faldet
 under hvis Skygge vi alle i saa mange Aar har sidet trygge-
 lig hver under sit Bliu-Træ og Figen-Træ. Hvilket Hierte-
 rørende Syn var ikke dette? Men hvad see vi mere? Vi see
 en Joseph, en ypperste Søn falde paa sin Faders An-
 sigt og græde, Vi høre Ham raabe efter sin Himmels-hen-
 tede Israel og paakalde sin Israels Gud, ligesom Elizeus
 fordiin: Min Fader! Min Fader! Israels Dogn og
 Ryttere! Og Han saae Ham ikke ydermere. 2 Kong. V.
 2, 12. Dette var et Syn, som aldrig kan gaae fra vore Ny-
 ne. End videre: Vi see en Gemahl som en eenlig Spurre
 paa Taget, kurrrende som en Due; Ps. 102, 8. Vi see en
 bedrøvet og bedaget Moder, som en Rachel, der ikke vil
 lade sig trøste; Jer: 31, 15. Vi see en Berne-Flok, de
 yndigste Boder at være falmende af Sorg over Deres Stam-
 me, Deres Rosen-Kinder blege af Bedrøvelse, Deres En-
 gle-Ansigter vaade af Taarer; Vi see alt Landets Bern fra
 den Ypperste til den Ringeste i Sorge-Dragt, i revne Klæ-
 der med Sække om deres Lænder, og raabe: Bee! Bee os!
 Bort Hoveds Krone er affalden; Thi vi have syndet. Ach!
 Hvilket smerteligt Syn var ikke dette? Men alt dette see
 vi i Dag, alt dette høre vi i Dag ved Vor døende Kon-
 ges Seng, naar Han siger: See! Jeg døer. Ach! skal
 da den Tunge, som i Livet bedrøvede ingen, i Døden be-
 drøve alle? Skal den Mund, som i Livet gav mange Aar-
 sag til Glæde, i Døden give mange Aarsag til at græde?
 Skal de Læber, som altid vare overrøstede med Naade og Sød-
 hed, nu forklynde os i vor Fred en Bitterhed? Ja! Det kan
 ikke anderledes være; Afskæden fører det med sig, Skils-
 missen vil saa have det, og hvor gierne end Han en Tid

lang vilde skiule Sorgen for os, og hvor nødigg vi vilde høre den, maa Han dog omsider sige: See! Jeg døer. Seer det, som noget Markeligt, Jeg Herrens Salvede, Jeg Eders Hoved og Herre, Jeg Eders Konge og Hyrste, See! Jeg døer! Seer det vel ogsaa, som noget Smerteligt, Jeg Eders Patriarch og Fader, Jeg Eders Stytte og Forsvar, Jeg Eders Lyst og Glæde, See! Jeg døer.

Men Gud see Lov! Han siger mere end dette; Han siger dette just for tillige at kunne sige noget bedre end dette; Han aabner Saaret just for at kunne øse Olien derudi: Gud skal være med Eder! ret ligesom Han vilde sige: Har I nu seet det Sorgelige og Smertelige i min Afskæed, seer nu da ogsaa det Trøstelige og det Glædelige i min Afskæed: See! See! Gud skal være med Eder! Dette veyleder os til at betragte denne Afskæed

(B) Som Trestesfuld.

Det er ikke uden Aarsag, at Patriarchen sammenbinder det Sorgelige og det Trøstelige i denne Afskæed med den Partikel: Og. See! Jeg døer, Og Gud skal være med Eder! Dette gjør Han deels for at henføre det Opmuntrings Ord: See! ligesaa vel til det Trøstelige, som til det Sorgelige; Saa at med samme Opvækkelse og Forstrækkelse, med samme Smerte og Bedrøvelse, som de saae Sorgen i Hans Død, med samme Opmuntring og Glæde, med samme Fornyelse og Husvækkelse skulde de og see Trøsten efter Hans Død, og at deres Døne skulde ligesom afvendes fra det Sorgelige til det Trøstelige; Thi det sidste Ord i en Mandes Tale

le maa i sær mærkes. Vel er det Opmærksomhed værd, naar en Guld paa Jorden doer: See! Jeg doer; Men end mere Opmærksomhed værd, at alle Guders Guld i Himmelen lever: Og (see!) Guld skal være med Eder. Deels gior Han ogsaa denne Sammenbindelse derfor, at der intet Mellum-Rum skulde være mellem Sorgen og Trosten, at de ligesom ikke engang skulde faae Tid til at sørge, men at det be-
 drøvelses Bånd, som gik dem indtil Sielen, skulde i samme Øjeblik omvendtes til en Glædes Bånd, som fryder Hjer-
 tet; Saa at, endstønt Sorgen, ligesom Esau, kom først frem, skulde dog Trosten, ligesom Jacob, holde hvin i Hæ-
 len og blive en Herre over den samme. i Mos. B. 25.
 Derfor gior Patriarchen ingen Stands, intet Punktum i denne Afsteed, men ligesom haster til Slutning der-
 paa: See! Jeg doer/ og Guld skal være med Eder. Dette passer sig og meget vel i henseende til Vor Patriar-
 chalske Konges Afsteed med Os; Thi, som jeg allerede har vist, vi fik Aften og Morgen paa een Dag, vi her-
 te Sørge-Budskab og Fryde-Strig i eet Øjeblik, og al-
 drig saa snart havde vor Israelsagt: See! Jeg doer/ sø-
 rend vi øyensynlig saae i vor Joseph, at Guld var, er/
 og skal være med Os. Ja naar vi noget nye vilde over-
 veje denne Afsteed, da skulde vi finde Trost derudi ikke i
 Draabe-Tal, men i Hobe-Tal, ikke efter et afpasset Maal,
 men i Top-Maal, ikke i een Henseende, men i mange, ja
 alle Henseender, og just derfor har jeg ey allene kaldet den
 trostelig, men Trostefuld.

a) Trostefuld er den da allerførst i Henseende til
 Trostens Indhold: Guld skal være med Eder, Af slags vir-
 felig

felig Trost er vel god, men al slags Trost er derfor ikke li-
 ge god. En Trost kan indeholde noget, som vel kan lindre
 meget af Bedrøvelsen, men derfor ikke indeholde Alt det,
 som kan lindre al Bedrøvelsen. Hiin Israel kunde billigen
 trostet sin Slægt med denne Trost: Jeg døer vel fra Eder,
 men I tabe intet derved; Thi See! min Joseph skal
 være med Eder. Vor Israel, Vor FRIDERICH kunde
 billigen trostet Os paa samme Maade: Jeg døer vel fra
 Eder, men See! min Joseph, min CHRISTIAN skal
 være med Eder. Han skal baade i Staten og i Kirken
 som en Salomon udføre, hvad Jeg har besluttet, fuldføre
 hvad Jeg har begyndt, og som en Titus indrette, hvad som
 endnu fattes. Tit. 1, 5. Nu dette havde sandelig været
 en saare god Trost, magtig til at læge mange Saar og lin-
 dre megen Bedrøvelse; Men, at jeg ikke skal tale om at baa-
 de hiin Joseph og Vor Joseph behøvede Selv Trost, ja
 den allerhøveste Trost, og følgerlig, at saadan Trost ikke hav-
 de strækket sig til Alle, men kun til mange, saa var den dog
 desuden ikke gandske fuldkommen, naar vi ikke tillige bleve
 forsikrede om, at Guld skulde være baade med Joseph og
 med Os. Desuden Joseph var, Joseph er vel en Fyrste,
 ja en stor Fyrste, ja en uforlignelig god Fyrste og den Aller-
 bedste, Vi vilde ønske os; Men i alt dette er Han dog til-
 lige et Menneske og et Menneskes Barn, paa hvilken man
 ikke ene og allene kunde forlade sig, ja Borets Belsignede
 Joseph vilde vist nok Selv saare fortørnes, om nogen af
 os vilde misbruee sig om til at holde Riød for sin Arm. End
 mere: Joseph Selv kunde jo, om HErren behagede saa
 haardelig at straffe os (det Jesu Blod og Bøn forbyde)
 alt for tilig henfamles til sine Fædre, hvad Trost var der
 da

da tilovers? Derimod naar hiin og vores Israel i Dag tro-
 ster os paa denne Maade: **GUD** skal være med **Eder**; Da
 er det en **Troft**, som strækker sig baade til Joseph og til Os,
 en **Troft** som varer ey allene nogen Tid, men al Tid, en
Troft, som ey allene er god, men den Allerbedste, en **Troft**,
 som ey allene lindrer noget, ey allene meget, men lindrer
 al **Bedrøvelsen**, med eet Ord: Den allerfuldkomneste **Troft**
 i Himmelen og paa Jorden, for den Skægt, som nu er, og
 den, som herefter skal opstaae, for Os og vore **Børne-Ber**
 i de sildigste **Leed**.

Naar det heder: **GUD** skal være med **Eder**; Saa
 er det jo Den **GUD**, som kaldes **Barinhierlighedernes Fader**
 og al **Trestes GUD**, 2 Cor. 1, 3. Den **GUD** som er det
Echteste ypperste **Gode**; Thi ingen er god, uden **Hen**, Som
 er **GUD**, Math. 19, 17. Den **GUD**, som er **Kilden** til
 alt **Gode**; Thi al god og fuldkommen **Gave** kommer ned
 heroven fra, fra **Lysnes Fader**. Jac. 1, 17. Den **GUD**,
 som fattes ikke paa **Raad** og **Viisdom**; Thi Han er den al-
 lene **viise GUD** i Tim. 1, 17. og hans **And** er **Raads**
 og **Viisdoms And** Jes. 11, 2. Den **GUD**, som fattes
 ikke paa **Eone** og **Formue**; Thi Han kan giere over alle
Ting langt overflødiger end de **Ting**, som vi bede eller for-
 staae Eph. 3, 20. Den **GUD**, som fattes ikke paa **Billie** og
Hier; Thi gav Han sin egen **Søn** hen for os **Alle**, hvor-
 ledes skulde Han ikke ogsaa stænke os alle **Ting** med Ham.
 Rom. 8, 32. See! Denne, Denne **Viise**, Denne **Mæg-**
tige, Denne **kierlige GUD** er det, Som skal være med
Eder. Mon den **GUD** ikke er nok til at oprette de hængen-
 gende **Hænder** og **vansmagtede Knæ**? Er den **GUD** ikke nok
 til

til at fylde de forrigfulde Hjerter med sin Trostes Fylde? Er den Gud ikke nok til at omvende vor Sorg til Glæde, vor Hylen til Dans, og afdørre al Graad af vore Dyrne? Jo! Patriarchen Jacob vil herved sige det samme som Apostelen Jacob: Holder Eder nær til Gud, saa skal og Gud holde sig nær til Eder. Jac. 4, 8.

Ja det er en allene Gud, betragtet efter sit Gudsdommelige Væsen, som denne Patriarchalste Afsteed sigter hen til; Men der habes visselig ogsaa i Besynderlighed Hensigt til den Gudsdommelige Person i Christo, Den Gud, som var i Christo og forligte Verden med sig Selv, Den Gud, som paa en besynderlig Maade kaldes Patriarchernes Gud/ Abrahams, Isaachs og Jacobs Gud, Den Gud, som aabenharede sig for Mose i den brændende Tornebush, og sagde: Jeg haver seet mit Folkets Elendighed, Jeg veed deres Smerter, og Jeg er nedfaren til at redde dem 2 Mos. 3. Den Gud, som Patriarcherne saae langt fra i Troen, og i hvilken alle Guds Løfter og Forjættelser skulde blive til ja og Amen. 2 Cor. 1, 20. Den Gud, som saa herlig skulde udføre sit Folk, saa magtig stride for sit Folk, saa tryggelig ledsage sit Folk ved Ild-Styrtten og Sky-Styrtten fra Egypten giennem Orken til Canaan; Men spørge vi nu, hvilken den Skys-Engel og den Klippe var, som fulgte med Israels Børn, saa svarer Apostelen Paulus Os: Klippen, som fulgte med dem, var Kristus. 1 Cor. 10, 4. og at det er just denne Kristus, denne Gud i Christo, denne urygge- lige grundfaste Klippe, mod hvilken Helvedes Porte intet skal formaae, jeg siger, at det er just denne Gud, denne gudsdommens Person, som den Patriarchalste Afsteed sigter hen til.

til, naar den trøster os: GUD skal være med Eder; Det
 see vi af de efterfølgende Ord, hvor Patriarchen forklarer,
 hvilken GUD han mener, nemlig: just den GUD, som skal
 føre Eder til Eders Fædrene-Land igien. Hvor fordobles
 da ikke vor Trøst herved, at det er ey allene den evige og
 uynlige GUD, alle Kongers Konge og alle Herrers Herre,
 men tillige og just den GUD, som er vor egen Broder og
 Blodsforvandre, den GUD, som er den store Menneske-
 Ben, at Han sat sit Kro til for os, der vi endnu vare Siens-
 der, den GUD, i hvilken vi vare udvalgte, førend Verdens
 Grundvoelde bleve lagde, den GUD, der ligesom en Bruds-
 gom vil troelove sig med os i evig Tid i Retfærdighed og
 Rom, i Misfærdighed og megen Barmhertighed; Just den
 GUD skal være med Joseph og med os; den GUD skal
 være Fader i Faders Sted; Konge i Konges Sted; Han
 skal være den Klippe, hvorpaa vi skal bygge og ikke røftes
 evindeligt; Han er den rette Immanuel, den rette GUD
 med os, du skal kalde hans Navn Immanuel Es. 7, 14.
 Men er da denn: GUD med os og for os, hvad kan da væ-
 re imod os Rom. 8, 31. Lad nu Josephs Siender og vore
 Siender, emen de udvortes eller de indvortes, enten de le-
 gemlige eller de aandelige, eller begge Slags tilhobe, lad
 dem opstaae, lad dem beslutte et Raad, det skal dog blive
 til intet, lad dem tale et Ord, det skal dog ikke bestaae;
 Thi vi har Immanuel GUD med os (Es. 8, 10.) GUD
 skal være med Eder! Det vilde blive alt for vidløftigt, ja
 fast umuelt, t, at vise al den Trøst, som kan udslude baade
 til vor Joseph og til os af denne Patriarchaliske Afseed;
 Thi Kilden er bundløs, hvoraf vi altid kan øse og aldrig
 fattes, den indeholder et Rigdoms Dyb, hvoraf vi kan vor-
 de

de rlige i alle Ting, saa at os ikke skal fattes paa nogen Naade = Gave, men velsignes med al aandelig Velsignelse i de himmelske gode Ting i Christo. Eph. 1, 3.

Naar derfor denne Patriarchalske Afsked af vores Høy = Salige Konge hevettes først og fremst paa Hans Dyrebare Joseph, vil Han dermed lidelig sige: See! Jeg doer vel bort fra Dig, men den Guld, som har været min og mine Fædres Guld, Han skal være med Dig; Han skal være Dit Lys i alt Slags Mørke; Thi Hans Land, som er Visdoms og Forstands Land, Raads og Kundskabs Land, skal hvile paa Dig. Es. 11, 2. Han skal være Din Styrke i al Svaghed; Thi høvd Herren haver talet cengang, det skal Du, ligesom David (Ps. 62, 12.) høre tvende gange, at Styrken hører Guld til, og Du skal formaae alle Ting i den Guld, som gjør Dig sterk. Phil. 4, 13. Den Guld, paa hvilken Du har været kastet fra Moders Liv, og som har været Din Ungdoms Ledfager, Han skal og nu være Din Mandoms Styrke og Din Alderdoms Stav. Han skal krone Dig med Naade som med en Skjold, Han skal befæste Din Throne med Miskundhed og Retfærdighed, Han skal udrydde Dine Fiender for Dit Ansigt, og gøre Dig et stort Navn som de Stores Navn paa Jorden. Han skal være Dig en Fæder, og Du skal være Ham en Søn; Hans Miskundhed skal ikke vige fra Dig, men Dit Huus og Dit Rige skal blive bestandigt, og Din Stoel skal være fast evindeligt. 2 Sam. 7. Den Guld, som er al Raadens og Trøstens Guld, skal nu begynde at velsigne Dit sin Tiencers Hans med al den Velsignelse, som Hans Ord har i Løfte og Hans Him-
mel

mel har i Eye. Din Faders Guld skal hjælpe Dig, og Den
 Almægtige skal velsigne Dig med Velsignelser af Himme-
 len her paa Jorden, med Velsignelser af Aargrunden her nede
 under, med Velsignelser, som ere mægtigere end Dine Forfæ-
 dres Velsignelser, indtil de evige Høyes begjærlige Frugter,
 de skal komme paa Dit Hoved og paa Din Jæle, som er af-
 skilt blandt Dine Brødre. 1 Mos. 2. 49. Derfor endskönt
 Jeg gaar bort af Jordens Bey, saa vær Du dog frommodig
 og vær en Mand i Kong. 2. 2. Thi See! Jeg doer,
 men Guld skal være med Eder.

Henretter vores Høy: Salige Konge dernæst den-
 ne trostefulde Afsteed til os og alle sit Riges Børn, da
 bliver denne Afsteed for os den samme, som Pauli til de
 Erhæder, der de græde, fordi de ikke mere skulde see Hans
 Ansigt: Nu befaler Jeg Eder Guld og Hans Raades Ord,
 hvilken er mægtig at opbygge Eder Ap. Giern. 20, 32.
 Eller Han vil i denne Afsteed siage til os sine bedrøvede Børn
 det samme, Krelseren sagde ved sin Bortgang til de bedrøvede
 Disciple: Jeg vil ikke forlade Eder Faderløse Joh. 14,
 18. Men! Han ligesom vejer paa Sin Joseph for os,
 og siger som Samuel fordum til Folket: See! der staaer
 Eders! Konge for Eders Ansigt, og see mine Sønner
 ere hos Eder. 1 Sam. 12, 2. Ja Han ligesom vejer for
 os op til den evige Kongernes Konge og siger: See! Guld
 skal være med Eder. Han skal baade være Josephs Fa-
 der og tillige være Eders Fader; Han skal lade det gaae
 Joseph vel, saa skal det og gaae Eder vel; Han skal sætte
 Eder Mine Tvilling-Riger og Tvilling-Børn ligesom
 Ephraim og Manasse for sit Ansigt; Han skal boe iblandt
 Eder, og vandre iblandt Eder, Han skal være Eders Fader, og

J skal være Hans Sonner og Døtre, Han skal være Eders
 Guld, og J skal være Hans Folk. 2 Cor. 6, 16, 18. Ja naar
 Han siæer i Dag baade til Sin Joseph og til os: **GULD** skal
 være med Eder: Da er det just det selv samme fuldkomne Af-
 skeeds Døkte, som Paulus giør til Slutning over sine Corin-
 thier: Vor Herres Jesu Christi Naade, Gulds Kierlighed og
 den hellia Nands Samfund være med Eder alle. 2 Cor. 13,
 13. **GULD!** den evige **GULD**, **GULD!** Den Tre-Eenige **GULD**,
GULD! 2 en **GULD** i Christo, skal være med Eder! Den
GULD skal velsigne Eder og bevare Eder, Den **GULD** skal
 lade sit Ansigt skinne over Eder og være Eder Naadig, Den
GULD skal opløfte sit Nafum til Eder og give Eder Fred!
GULD skal være med Eder!

Ach! Hvilken fuldkommen Trest er ikke dette mod
 al slags Bedrøvelse? Ja en Trest, som kan ophæve endog
 den Smerte, som den blotte Eftersmisse mellem os og Vor
 Høj-Ealige Konge kunde foraarsage os; Thi ere vi de
 rette Israels Børn, og er Israels **GULD** altid med os, ja
 skal og den **GULD**, som nu har ført vores Israel hjem til
 sit rette Fædrene-Land, ogsaa føre os Hans Børn hjem
 til det forjættede Land, hvor vi da evig igien kan samles
 med Ham. Og hvor glædelig vil ikke den Samling blive,
 naar mange iblandt os, som ikke engang her have seet Hans
 Engle-Ansigt i Forkrænkkeligheden, der skal see Ham En-
 gle-liig i Uforkrænkkeligheden, som ikke her have seet Ham
 i Skrøbeligheden, der skal see Ham i Herligheden, som ik-
 ke her have seet Hans forgiængelige Guld-Krone, der skal
 see Hans uforgiængelige Ders-Krone, og hvor vi selv til-
 ligemed Ham skal kaste vore Kroner ned for Stolen og Sam-
 met,

met, og svinge det store Halleluiah! Denne Trost lover
 Han os ogsaa i sin Afsteed: Gud skal være med Eder.

b) Ligesom denne Afsteed da er trostefuld i henseende
 til dens Indhold, saa er den ikke heller mindre trostefuld
 i henseende til den Person, som giver Trosten. Troen er vel
 altid god; Men det er ikke altid lige godt, hvem Trosten
 gives af. Alle Trostere ere ikke altid paalidelige Trostere;
 Guld bedre! Der findes ofte alt for mange saadanne Trostere,
 som de Herren klager over ved Propheten: De lagde
 de mit Folkets Dotters Forstyrrelse, som den havde været
 ringe, og sagde Fred! Fred! Dog der var ikke Fred. Jer. 8,
 11. Men her har vi en Troster, som vi kan lide paa, en
 Patriarch, en Patriarchalsk Konge, En som hverken kunde
 eller vilde bedrage sine Børn med falsk Trost, En som
 hentede Trosten just fra al Trostens Guld, En som i Kampen
 havde holdt sin Fyrstelig med Guld selv, en Israel, ja
 just en døende Israel. Aldrig er en Faders Formaning
 saa magtig til at bøye haarde Børns Hjerter, som just
 i Hans Døds Stund, og aldrig er en Faders Trost, saa
 magtig til at oplive bedrøvede Børns Hjerter, som just i
 Hans Døds Stund; Ja jeg tør sige, at aldrig er nogens
 Bøn saa magtig til at trænge ind i Guds Hjerter, som just
 En døendes Bøn. Men her høre vi jo en døende Patriarch,
 en døende Fader, en døende Konge haade at
 troste sine Børn med Guld, og at bede for sine Børn til
 Guld: Seel Jeg daer, og Gud skal være med Eder!
 Sandelig den sidste Betsignelse har noget at betyde og har en
 besynderlig Kraft i sig, og det var vel ikke for intet, at Patriarchernes
 Børn saa gierne vilde nyde den samme.

Vil nu nogen mod Formodning herimod indvende, at dette kunde vel meget fordoble Trosten for hiin Joseph og for hiine Israels Børn, hvilke just hørte disse Ord af Patriarchen Jacob, som paa en overordentlig Maade blev i den Tid dreven af den hellig Aand; Men at det kan være uvist, om og vor døende Israel har brugt de samme Ord til Sin Joseph og til os i Hans Døds Stund; Og selvfølgelig, om vi ogsaa kan tilegne disse Ord og denne Trost paa os? Men, mine Venner! lad det end være uvist, at Han har brugt just disse selv samme Ord, saa er det dog upaatvilelig vist, at Han har brugt Ord ligesom disse; Mon Han, som i Livet saa inderlig elskede sine Børn, og saa hiertelig sørgede for sine Børn, mon ikke Han og i sin Døds Stund skulde inderlig bede for sine Børn og hiertelig velsigne sine Børn. At tænke andet, var ukierligt, syndigt og uchristeligt. Og lad være, at Han just ikke var en Patriarch, som paa en overordentlig Maade blev dreven af den hellig Aand; Saa var Han dog en Patriarchalt Konge, som i sin Døds Stund vist nok har sølet den allerheimlygste, skiont ordentlige, Drift af den hellig Aand; Thi drives alle Guds Børn af Guds Aand, som Apostelen forsikrer Rom. 8, 14. Saa slaer det nok ikke feyl, at denne Aand er dem allernærmest, naar deres egen Aand skal overleveres i Faderens Haand. Kan da Apostelen Jacob forsikre os om, at den Hetsfærdiges Bøn formaacr meget, naar den er alvorlig Jac. 5, 16. Hvor meget mere formuende maa den da ikke være, naar den er paa det aller alvorligste, paa det allerheftigste, ja ligesom en brændende Røgeelse af Troe og Andagt? Ja jeg synes ligesom at see den Aandens Fyrighed, den Aandens Opleftelse, det Aandens Brand-Offet af Troe

Troe og Andagt, hvormed vor Patriarchalske Konge, da
 Han i Jesu Blod havde gjort sig Retfærdig for Gud,
 har som en Israel kæmpet for sig Selv: Jeg slipper Dig
 ikke, forend Du velsigner mig. Og som en Israel bedet
 for Sin Joseph og for os, og trøstet Sin Joseph og os:
 Gud skal være med Eder! Dist nok har da denne Aandens
 Bøn tranget igiennem Skyerne og fundet Bønherse; Thi

Det var den Aand, som førte
 Ham ret til Bønnen frem;
 Den Bøn Guds Hjerte rørte,
 Den Sang var angenem;
 Den op i Himlen gik,
 Den virked' i det Høje,
 Den loed sig ikke noye,
 For Han Bønhering fik.

Er da hiki døende Israels Bøn, som skeede i Trøs-
 ten paa en tilkommende Frelser, bleven bønheret; Saa skal
 og visselig vor døende Israels Bøn, som skeede i den Aands
 fers Navn, hvilken allerede er kommen, blive bønheret;
 Thi hvadsomhelst I bede Faderen om i mit Navn, det skal
 Han give Eder. Joh. 16, 23.

c) End er denne Patriarchalske Afsked trøstefuld
 ogsaa i Henseende til den Maade, paa hvilken Trøsten ud-
 føres: Den udføres ikke paa en Maade, som endnu kunde sæt-
 te os mellem Frygt og Haab, mellem Tvil og Visshed;
 Nej! Denne Afsked ey allene tilbeder os Trøsten, men den
 ogsaa bebuder os Trøsten: Gud skal være med Eder.
 Hvilke

Hvilke Ord indeholde ey allene en alvorlig Troens Bøn, men tillige en fuldkommen Troens Forsikring. Trøstelig havde denne Afsked været, om det havde hedet: Gud! Gud maas være med Eder! End trøsteligere havde den været, om det havde hedet: Gud er med Eder. Men allertrøsteligst er den, naar det hedet: **GUD SKAL** være med Eder! Her har vi Forsikring baade for den nærværende og udførelse Tid, her har vi baade Bøn og Bønherlighed paa een gang. Her kommer det Sammenbindelses Ord: Og, os atter igien vel til pas: Seel! Jeg døer, **OG GUD** skal være med Eder! Ret som Han vilde sige: Ligesaa vist, som I nu seer, at Jeg døer, ligesaa vist skal I **OG** see, at Gud skal være med Eder. Betragte vi disse Ord i Henseende til Gud, da ere de at ansee, som en stærk Troens Bøn, der ligesom med en stærk Arm griber om Guds Faderlige Hjerte, der ligesom gjør Bold paa Himmeriges Rige, der ligesom forholder Gud Hans egne Løfter og Forjættelser, Hans egen Troefasthed og Sandhed, Hans egen Miskundhed og Retfærdighed, saa Han kan ikke andet, end Han maas bøn- høre, Han skal bøn- høre: **GUD SKAL** være med Eder! Betragte vi dernæst Ordene i Henseende til de efterladte Børn, da indeholde de den allerfuldkomneste Forsikring, som bort- tager al Tvil og Miskundighed paa een gang, og giver til- fiede, at den Patriarchalske Bøn er allerede bøn- hørt, og at Gud havde allerede ligesom været Ham i Hans Siæl: Dig see, som Du vil! Dig see, som Du troer! Math. 8, 13. hvor fuldkommen bliver da ikke de Efterladtes Trøst ved en saadan D'ende Faders troende Bøn og fulde Forsikring om Bønherlighed: **GUD** skal være med Eder!

Nu veed jeg vel, at Patriarchen Jacob var i den-
 ne sin sidste Afsteeds Tale til Joseph og de andre Børn en
 stor Prophet, og følgelig med fuld Visshed kunde sige dem,
 hvad dem derefter skulde vedsfares; Men dette hindrer ik-
 ke, at jo ogsaa vor Joseph og vi kand øse den samme Trøst
 og Forsikring af Vor Patriarchalske Konges Afsteed.
 Jeg vil just ikke tale om, at det er vel ikke saa rart, at
 en eller anden døende Israels, som drives af Bønnens og
 Naadens Aand, og som i sin Døds Stund taler af Aans-
 dens Fylde, at saadan en, siger jeg, ofte har noget, som kun-
 de kaldes eller i det ringeste nærme sig til en prophetisk Aand;
 Men jeg vil kun tale om den ordentlige Troens Forsikring,
 som Gud behager ofte at meddeele en bedende Siel og al-
 lerhelst i Dødens Stund. Hvor ofte opfylder vel ikke Her-
 ren, helst paa sine Salvede og Betsignede, den store For-
 jættelse hos Propheten Ejaam: Det skal ske, førend de
 raabe, da vil Jeg, Jeg svare, og medens de endnu tale, da
 vil Jeg, Jeg høre. Et. 65, 24. Og dette kan i Sandhed
 siges at være skeet med Vores Høy-Salige Konge og os;
 Thi førend Han endnu havde sagt det sidste Farvel og be-
 falet os Gud, viste Gud allerede, at Han var og vilde være
 med os, i det Han længe tilforn havde givet baade Ham
 og Os en Salomon, som i samme Øyeblik sad paa Davids sin
 Faders Stoel. Med hvilken fuld Forsikring kunde da ikke og-
 saa vores Israel i sin Døds Stund baade af Aandens Vid-
 nesbyrd og af Erfarenhed trøste sin Joseph og Os: Gud
 skal være med Eder. Ja Gud har nu i mere end Tre
 Hundrede Aar klarligen vist, hvor kiendelig Han har væ-
 ret med Vore Konger og med os, saa at alle Folk har maat-
 tet tilstaae og sige: dette Folk er Guds Folk; Saa tvil vi
 ikke heller paa, at jo ogsaa den samme vore Fædres Gud

endnu skal være vores Immanuel, GUD med os, og al
 ligesom vores Himmelfarende Frelser trostede sine efterlade
 te Discipler: See! Jeg er med Eder alle Dage indtil Ver-
 dens Ende; Saa kunde og Vor Himmel-tagne Konge
 troste sine efterladte Børn: See! GUD skal være med
 Eder alle Dage, i onde Dage og gode Dage, i Velstand
 og Uvelstand, i Sorg og i Glæde, i Liv og i Død, alle Dage
 indtil Verdens Ende. GUD skal være med Eder!

Ach! Hvilket hjerterørende Far Vel og hvilken tros-
 tefuld Afsked bliver da ikke dette: See! Jeg døer, og
 GUD skal være med Eder. Om disse Ord kan vi med
 Billighed sige: Det er en Guds Røst og ikke et Menneskes
 Av. Giern. 12, 22. Thi GUD selv har talet dem ved Pa-
 triarchens Mund, og GUD selv skal opfylde dem paa sin
 Salvede og paa os. Men er det da baade Guds egen
 Røst og tillige Vor døende Konges sidste Far Vel, hvor
 dybt maa det da ikke trænge ind til alles vores Hjerter? En
 listig Sang kan henrykke Sindet; Men aldrig er nogen
 Sang listigere, end en døende Israels Svane-Sang, og
 aldrig pleyer nogen Mands Ord lægges mere paa Hjerter,
 end en faderes sidste Ord til sine Børn, eller en elsket
 Konges sidste Ord til sine Undersaatter; Derfor finde vi
 ogsaa at Guds Mand nye har ladet optegne adskillige høre
 og hellige Mands Afskeds Taler. Hvor maa da ikke
 ogsaa vi, naar Vor Fader og Vor Israel i Dag ligesom
 sammenkalder os til sin Syge-Bænk: Forsamlers Eder,
 kommer tilhobe mine Børn, og hører mig Eders Fader.
 2 Mos. 49, 1. 2. Hvor maa da ikke, siger jeg, ogsaa vi
 være hastige til at komme, opmærksomme i at høre, og
 omhyggelige i at glemme Hans sidste Far Vel: See!
 Jeg

Jeg døer, og Gud skal være med Eder. Disse Ord, som ere saa passelige paa denne Tid, tau vi sige om, det Salomon siger om Ord, der tales i rette Tid, at de ere som Gulds-Øbler i Sølv-Skaale Ordsp. 25, 11. Ja jeg tager ikke i Betænkning at kalde dem Livsens Ord; Thi de forkynde os Liv af Gud og Liv med Gud: Gud skal være med Eder. Sid! derfor at disse Kongelige Afskeds Ord maatte, ligesom Job ønsker om sine Ord, blive skrevne og prentede i en Bog, og udhugne med en Jern-Stiil i en Klippe til evig Tid. Job. 19, 23. 24. Sid! de maatte indskrives, indprentes og indhugges i alle Danske og Norske Undersaatterses Hjerter, til Eftertanke for dem, som steele enten paa sin Høghed eller Mandoms Styrke, at en Egge-Stamme kan fældes saa snart som en Ror-Stiil; Til Paamindelse for dem, som endnu ere i Egypten, at de dog i Tide maa opsoge det rette Fædrene-Land; Til Opmuntring for dem, som ere mismodige i Livet, at jage efter Frimodighed i Døden; Til Beskiæmmelse for dem, som ikke har skionnet paa Kongens Godhed i Livet, at de dog nyde Hans Patriarchalske Forbøn i Døden; Til Trost for dem, som har elsket Kongen som deres Fader i Livet, at Han ikke heller har forladt dem Faderløse i Døden; Til Erindring for os alle at takke Gud for Kongen, som er døet, og at bede til Gud for Kongen, som lever: Kongen leve! Kongen leve! Ja til Paamindelse for os alle, at være saadanne Patriarchalske Børn, at vi og kan vente Deel i den Patriarchalske Belsignelse: Gud skal være med Eder!

Du mine Venner! Har vi da hørt Vores Patriarchalske Konges sidste Far Vel til os; Saa maa vi ikke heller glemme til Slutning at sige vores sidste Far Vel

til Ham. Det skal kun bestaae i tre Ord, nemlig 1) Et pligtstyldigt Taksigelses Ord. 2) Et bodsfaerdigt Forligelses Ord. Og 3) Et hierteligt Lykensknings Ord. Naar en elskelig Fader eller from Herre vilde reyse fra os, saa vilde vi jo til Afseend takke Ham for Belgior, afbede hvad som kunde være ilde gjort, og ønske Ham megen Lykke og Ptsalighed i hans Reyse; Derfor siger jeg, at vores sidste Far Vel

1) Allerførst bør være et pligtstyldigt Taksigelses Ord for al den Godhed og Naade, vi næsten i tyve samfulde Aar har nydt under Hans Faderlige og fredelige Regimente. Hverken Tid eller Sted vilde tillade at opregne alle de Kongelige Stiftelser, alle de præskelige Anstalter, alle de store Gjerninger og Belgierninger, hvormed Han har gjort sit Navn udedeligt, og fortjent en evig Tak naade af de Høieste og Ringeste i Landet; Men endskiont jeg ikke har Tertulli Tunge at tale med, vil jeg dog i dette Fald betiene mig af Tertulli Ord Ap. Giern. 24, 3. og sige: At vi nyde stor Fred ved Dig, og at mange rette Ting skeer dette Folk formestelsst Din Forsyn, det annamme vi, Høy-Salige Kong **FRIDERICH** den Femte! aldeles og allevegne med al Taksigelse. Jeg vil kun nævne een eeneste Belgierning, som allene kunde være nok til at bøye os i Støvet for at takke GUD og Kongen, nemlig den usfarterlige og uden Exempel langvarige Fred, som vi næst GUD allene har Hans Fredelige Hierte at tilskrive. Dette er en Belgierning, som kun saa iblandt os ret skønner, efterdi kun saa iblandt os har erfaret, hvad Krigen kan føre med sig; Men! Lad H Erren straffe med Hunger og dyr Tid, lad H Erren straffe med Pestilente og smitsomme Syger, det er dog ikke saa grusomt, som

som at falde i Fiendens Haand. Ja! jeg tør sige, at I og jeg kan i Dag være forsamlede i Herrens Huus, at I og jeg kan i Dag boe tryggelig i vore egne Huuse, at I og jeg har vores Hjem og Boeliger, vores Hustruer og Børn, vores Føde og Klæder i god Behold, at vi alle kan sidde hver under sit Buintæ og Sigentæ, og leve et stille og roeligt Livnet i Gudsfrøgt, det har vi altsammen ingen at takke for enten i Himmelen eller paa Jorden uden Fredens Guld og Bør Fredelige FRIDERICH. Tak derfor Høy-Salige Konge! Tak for hver Dag og hver Time, Du af Guds Naade herskede over os i Naade! Tak for hver gang Dit Høye vaagede os, Din Haand trættedes for vor Skyld! Tak for den Faderlige Kiærlighed og Engle-Mildhed, hvormed Du beegnede Høye og Lave iblandt os! Tak for den Ret og Naade, Du uddelede til os! Tak for den Fred og Roelighed, Du handthævede for os! Tak! Ja evig Tak! Guld selv, den Tre-Eenige være Din megen Løn derfor i al Evigheds Evighed!

2) Dernæst skyldte vi ogsaa vores Høy-Salige Konge et bodfærdigt Forligelses Jar Vel. Har Frelseren befalet Mat'h. 5. At dersom din Broder har noget imod Dig, da forlig Dig snart med din Broder, medens Du er med Ham paa Vejen, at Han ikke skal overantvorde dig til Dommeren; Hvor meget hastigere maa da ikke vi være i at søge Forligelse med Den og hos Den, som Selv er den Høieste i ommer paa Jorden? Vi har visselig Aarsag nok at bede om Forligelse og Forladelse hos Guld selv endog for vores Synder mod Kongen, hvilke Synder Guld anseer ligesaa fuldt som mod sig selv; Thi Kongen staaer i Gulds Sted, bærer Gulds Billede, og der er ingen Dørlighed u-

den af GUD. Rom. 12, 1. Men ligesom intet Menneske kan sige sig Synde=frie for GUD; Saa er der vel og neppe nogen Undersaat, som kan sige sig Synde=frie for Kongen; Thi det er ey allene i Gjerninger, ey allene i Ord og Tale, men endog i Tanker, at vi kan wynde baade mod GUD og Kongen. Apostelen Judas regner det ey allene blandt de store Synder at foragte Herredomme, nemlig i Gjerningen, men og at bespotte Majestæter, nemlig i Ord. Judæ v. 8. Salomon gaacr end videre, at man ikke engang i sit Hierte og Kon-Kammerer maa tænke uden Guds bødighed paa dem: Vand ikke, det er: onst ikke, tænk ikke ilde om Kongen endog i dit Hierte, siger Han, thi en Fugl under Himmelen kan føre Rosten frem Præd. B. 19, 20.

Enhver iblandt os prøve derfor sig selv, sine egne Gjerninger, Ord og Tanker i denne vigtige Sag! Det er just ikke min Tanke i Dag herved at oprivpe et Saar, som GUD see Lov! allerede er læget, Piont det endnu er onst; Men jeg onskede gierne, om muligt, herved at gjøre enhver Samvittighed om i saa vigtig en Sag, og da jeg er vis paa, at Dores Høy-Salige Konge paa sin Side har med et forliget og forsonet Sind forladt alle, og givet enhver iblandt os Forligelse og Forladelse, medens Han endnu var paa Bejen; Saa lader ogjaa os i dette sidste Far Vel, medens vi endnu ere paa Bejen, søge Forligelse fornemmelig med GUD, saa har vi den ogjaa med Kongen! Forlad! Forlad os derfor O! Store Kongernes Konge! at vi ikke nok har skionnet baade paa din Godhed og Kongens Godhed mod os! Forlad os alle enten modvillige eller Skrebelligheds Synder baade mod Dig og mod Kongen! Hielp os, O GUD! saaledes i Dag at sige et Forligelses Far Vel

Vel til vor Kønige, at vi ikke for Ham skal have en Samvittigheds Byld og Byrde paa vor sidste Dag, naar vi skal sige al Verden Far Vel!

3) Nu Far da Vel, Far da Vel Høy-Salige Kønige! Og har da HErren givet Dig, ligesom Eleazar, en lykkelig Rejse; Saa vil og vi ønske Dig til Lykke med Rejsen; Til Lykke! Du Isra'el! med den Iracis Kamp, i hvilken Du stridede og fik Overhaand! Til Lykke! Du Patriarchalske Kønige! med den Hvile, Du nyder i Patriarchens Skied! Til Lykke med det urørlige Rige i Himmelen, som Du har ombrytet med Dine sorgiangelige Riger paa Jorden! Til Lykke med de Freds Palmec, som Fredens Gud har givet i Dine Fredelige Hænder! Til Lykke med den lange hvilde Kiortel i Stedet for et skinnende Burpur! Til Lykke med den usforvisnelige Herrens Krone, som er bedre end den Guld-Krone, Din Fødsel gav Dig, og bedre end den Grå-Haars Krone, vi ønskede Dig! Ja Til Lykke med al den u-udsigelige Salighed og ubestribelige Herlighed, som nu nyder for Lammets Skyld og for Lammets Stoel og Throne! Far da Vel! Kønig FRIDERICH den Femte! Far Vel hos Dine Fædre og Dit Følk! Far Vel hos Din Gud og Din Gøel! Far Vel! Ja Far evig Vel! Amen!

Nu Du Store Israels Gud, som har bortkaldet vor Femte FRIDERICH, boe nu selv i og hos vor Syventende CHRISTIAN! Eat Ham som en Signet-Ring paa din egen Haand og som en Øvesteen i Dit eget Øye! Besviis Dit Kønige store Saligheder og lad din Barmhiertighed være hver Morgen nye over Ham! Lad Dit Visdoms Lys være Hans Thrones Pragt, og din Retfærdighed Hans Thrones Befæstning! Lad Hans Eed og Hans Stoel blive ved

ved, indtil Solen mister sit Skin og Maanen er ikke meer!
 Ligesom Du nu har fundet Ham og skabt Ham En Mand
 efter Dit eget Hierte; Saa giv Ham nu og al Hans Hjer-
 tes Begjæring! Og ligesom Du nu har bovet Hans Hjer-
 te til Dit Hierte; Saa bind nu og Hans Hierte til Dit
 Hierte saa u-oploeselig, at hverken Engler eller Fyrstendoms-
 mer, hverken de nærværende eller de tilkommende Ting,
 hverken det Høye eller det Dybe, eller noget Creatur skal
 kunne skille Ham fra Din Kierlighed i Christo Jesu! Vær
 med Ham og alt Hans Huus! Vær med Ham og al
 Hans Slægt! Vær med Ham og alt Hans folk!
 Amen! I Jesu Naam. Amen!

I Prædike: Stoelen bleve sungen efterskrevne tvende Vers med den Melodie:
 Jesu! dine dybe Vunder ic.

Mine Børn! Samler Eder,
 Hører til og giver Aigt;
 See Jeg døer! Dog ikke græder!
 Rey! Jeg døer udi Guds Pagt;
 See! Jeg døer En Israel,
 Som i Kampen holdt Mig vel.
 See! Jeg døer En Schervinder.
 See! Jeg døer, og Livet finder.

Seel Jeg døer, jeg Eder Fader.
 See! Jeg døer: Dog sørger ey
 Thi Jeg ikke erklader
 Eder Fader-Løse, Rey!
 Gld befaler Jeg min Siel;
 Eder beder Jeg far Vel!
 See! Jeg døer i Fred til Ver.
 Gld med Eder selv skal være!

Strax efter Prædiken bleve ligeledes sungen efterfølgende tvende Vers:

Far da Vel Høy-Salig Fader!
 Fader-Løse Du os en
 Ved Din Bortgang efterlader
 Eller Træfsløse; Rey!
 Til vor Træf Du efterlod
 Os En Fader Enegod;
 Ja forskret os tilfulde,
 At Gld med os være Kulde.

Far da Vel Høy-Salig Konge!
 Glds og Børes Israel!
 Tak for Træfken paa Din Tunge;
 Gld med Os, Immanuel!
 Tak! Fordi Du efterlod
 Josaph Børes Hierte-Blod.
 Gld med Ham og os skal være,
 Hans og Børes Børde bære.

